ബാധ്യതാ നിരാകരണപത്രം (Disclaimer)

പ്രാദേശികഭാഷയിൽ വിവർത്തനം ചെയ്ത വിധിന്യായം നിർമ്മിത ബുദ്ധ്യാധിഷ്ഠിത വിവർത്തന ഉപകരണത്തിൻറെ സഹായത്തോടെ കേരള ഹൈക്കോടതിയിലെ ഐ.റ്റി. ഡയറക്ടറേറ്റ് സാധൂകരിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്. എന്നിരുന്നാലും, ഇതിന്റെ ഉള്ളടക്കത്തിൽ ആശയപരമായോ സാംഗത്യപരമായോ വ്യാകരണപരമായോ ആഖ്യാനപരമായോ തെറ്റുകൾ കടന്നു കൂടാൻ സാധ്യതയുള്ളതാണ്. ഈ തർജ്ജമ കേവലം വ്യവഹാരകക്ഷികളുടെയും പൊതുജനങ്ങളുടെയും പൊതുവായ അറിവിലേക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്തുവാൻ വേണ്ടി മാത്രം ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണ്. ഔദ്യോഗികവും പ്രായോഗികവുമായ എല്ലാ ആവശ്യങ്ങൾക്കും വിധി നിർവഹണ നടപ്പാക്കലുകൾക്കും പ്രസ്തുത വിധിന്യായത്തിന്റെ ഇംഗ്ലീഷ് പതിപ്പ് ആധികാരികവും അന്തിമവും ആയിരിക്കും.

മൊഹീന്ദർ സിംഗ് (പരേതൻ) നിയമപരമായ പ്രതിനിധികളിലൂടെ, കൂടെ മറ്റൊരാളും

v.

നരേൻ സിംഗ്രം മറ്റുള്ളവരും

(സിവിൽ അപ്പീൽ നമ്പർ (കൾ). 2017 ലെ 3828)

മാർച്ച് 14, 2019

[ജസ്റ്റിസ് അജയ് റസ്തോഗി, ജസ്റ്റിസ് സി.ടി. രവികുമാർ, ജസ്റ്റിസ് ബേല എം. ത്രിവേദി]

ഡെൽഹി മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷൻ നിയമം, 1957: 2(52), 2(61), 502, 507 (എ) വകുപ്പുകൾ – ഡെൽഹി ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമം, 1954 – 3 (5), 150 വകുപ്പുകൾ – ഡെൽഹി വികസന നിയമം, 1957 – ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച പ്രത്യേക വ്യവസ്ഥകൾ – ഡെൽഹിയിലെ ഒരു ഗ്രാമത്തിലെ ഭൂമി രേഖകളിലെ ഭൂമിധർ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത വിൽപ്പന രേഖ പ്രകാരം ഒരാൾക്ക് വിറ്റു. വീണ്ടും 1989 ൽ തന്റെ ഭൂമിയുടെ ചില ഭാഗം വിൽപ്പന ഉടമ്പടിയിലൂടെ എതിർകക്ഷികൾക്ക് വിൽക്കുകയും അതിനനുസരിച്ച് അവരുടെ പേരുകൾ രേഖകളിൽ ചേർക്കുകയും ചെയ്തു.– എതിർകക്ഷികൾക്ക് അനുകൂലമായി പ്രസ്തുത വിൽപ്പന ഉടമ്പടി നടപ്പാക്കുന്നതിന് മുമ്പുതന്നെ, കേസിൽ പരിഗണിക്കുന്ന ഭൂമിയുടെ കൈവശത്തിൽ അപ്പീൽവാദികൾ എത്തിയിരുന്നു എന്നതാണ് അപ്പീൽ വാദികളുടെ കേസ്. 1954-ലെ നിയമത്തിലെ 64-ാം വകുപ്പ് പ്രകാരം അപ്പീൽ നൽകി പ്രതികൂല കൈവശാവകാശം അവകാശപ്പെട്ടുകൊണ്ട് മ്യൂട്ടേഷൻ ഉത്തരവിനെ ചോദ്യം ചെയ്യാൻ അപ്പീൽവാദി ഒരിക്കലും തയാറായിട്ടില്ല – 1954 ലെ നിയമത്തിലെ 33-ാം വകുപ്പ് ലംഘിച്ചാണ് പ്രസ്തുത സ്ഥലംമാറ്റം നടന്നത് എന്ന് വിലയിരുത്തിയ ഫിനാൻഷ്യൽ കമ്മീഷണർ മ്യൂട്ടേഷൻ ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കുകയും ഭൂമി ഗ്രാമസഭയിൽ നിക്ഷിപ്തമാക്കാൻ ഉത്തരവിടുകയും ചെയ്തു– എതിർകക്ഷി ഇതിനെ ചോദ്യം ചെയ്തെങ്കിലും റിട്ട് ഹർജി തള്ളപ്പെട്ടു– എങ്കിലും, വകുപ്പ് 507 (എ) പ്രകാരം ഒരു വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതിലൂടെ, ഗ്രാമീണ ഭൂമിയെ നഗരഭൂമിയാക്കി പ്രഖ്യാപിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ, അത് 1954 ലെ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്കനുസൃതമായി നിയന്ത്രിക്കപ്പെടുന്ന ഗ്രാമീണ ഭൂമി അല്ലാതായി മാറുമെന്നും 1954 ലെ നിയമ പ്രകാരമുള്ള നടപടിക്രമങ്ങൾ നിലനിൽക്കില്ലെന്നും ഡിവിഷൻ ബെഞ്ച് വിധിച്ചു.– അപ്പീലിൽ വിധിച്ചു: 1954 ലെ നിയമത്തിലെയും 1957 ലെ നിയമത്തിലെയും വ്യവസ്ഥകൾ സമന്വയിപ്പിച്ച്, 507 (എ) പ്രകാരമുള്ള അധികാരം പ്രയോഗിച്ച് ഒരു വിജ്ഞാപനം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ, 1954 ലെ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾ ബാധകമല്ല – അതിന്റെ തുടർച്ചയായി, 1954 നിയമ പ്രകാരം തീർപ്പുകൽപ്പിക്കാത്ത നടപടികൾ നിയമപരമല്ലാതാവുകയും അതിന്റെ നിയമപരമായ പ്രാധാന്യം നഷ്ടപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു.– വസ്തുതകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കക്ഷികളോട് പൂർണ്ണമായ നീതി പുലർത്തുന്നതിനായി, ഒരു

തടസവും ഇല്ലാതെ ഭൂമിയുടെ ഭൗതിക കൈവശാവകാശം എതിർകക്ഷികൾക്ക് കൈമാറാൻ അപ്പീൽവാദികൾക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകി.-ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടന - അനുച്ഛേദം 142.

അപ്പീൽ തള്ളിക്കൊണ്ട് കോടതി

വിധിച്ചു: 1.1 വ്യവസ്ഥകളുടെ സംയോജിത വായന വ്യക്തമായി സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, 1956 നവംബർ ആദ്യ ദിവസമോ അതിനുമുമ്പോ ഒരു മുനിസിപ്പാലിറ്റിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്താവുന്ന പ്രദേശങ്ങൾ 1954-ലെ ഡെൽഹി ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമത്തിന്റെ പരിധിയിൽ വരുന്നില്ല എന്നാണ്. വകുപ്പ് 3(13) നൽകുന്ന നിർവചന പ്രകാരം 'ഭൂമി' എന്നതിൽ 23, 24 വകുപ്പുകളിൽ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത് ഒഴികെയുള്ള കൃഷി, ഹോർട്ടികൾച്ചർ അല്ലെങ്കിൽ മത്സ്യകൃഷി ഉൾപ്പടെയുള്ള മൃഗപരിപാലനം, കോഴി വളർത്തൽ എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആവശ്യങ്ങൾക്കായി കൈവശം വച്ചിരിക്കുന്നതോ ഉപയോഗിക്കുന്നതോ ആയ ഭൂമിയും അതിന്റെ ഭാഗമായ മറ്റ് വിഭാഗങ്ങളും ഉൾപ്പെടുന്നു; അതേസമയം, ഡെൽഹി പട്ടണത്തോട് ചേർന്നുള്ള ബെൽറ്റുകളിലോ പ്രദേശങ്ങളിലോ കെട്ടിടങ്ങൾ കൈവശം വച്ചിരിക്കുന്ന ഭൂമി ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നില്ല. [ഖണ്ഡിക 25][268-D-E]

1.2 നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 3(5) പ്രകാരം 'ഡെൽഹി ടൗൺ' എന്നതിനെ നിർവചിച്ചിട്ടുണ്ട്, ഡെൽഹി മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷൻ സ്ഥാപിതമാകുന്നതിന് തൊട്ടുമുമ്പ് ഡെൽഹി മുനിസിപ്പാലിറ്റിയുടെ പരിധിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള പ്രദേശങ്ങളെ ഇത് വ്യക്തമായി സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഡെൽഹി മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷൻ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് മുമ്പുള്ള ഡെൽഹി പട്ടണത്തോട് ചേർന്ന് സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന, കെട്ടിടങ്ങൾ നിലകൊള്ളുന്ന ഭൂമി പൂർണ്ണമായും ഒഴിവാക്കപ്പെടുന്നു, 1954 ലെ നിയമത്തിലെ രണ്ടാം അധ്യായം പ്രകാരം കക്ഷികളുടെ അവകാശങ്ങൾ തീരുമാനിക്കാനാകുന്ന ഭൂമിയല്ലാ ഇത്. [ഖണ്ഡിക 26][268-F-G]

1.3 ഒരു ഗ്രാമസഭാ പ്രദേശത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ 1957 ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 507 പ്രകാരമുള്ള വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിച്ച് അതിനെ ഗ്രാമീണ മേഖലയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് നിർത്തിയാൽ ഗ്രാമസഭ പിരിച്ചുവിടപ്പെടുമെന്നും, ആ പ്രദേശത്തിലെ ഒരു ഭാഗത്തെ മാത്രം മേൽപ്പറഞ്ഞ നടപടികളിലൂടെ ഗ്രാമീണമേഖലയല്ലാതാക്കി മാറ്റിയാൽ ആ ഭാഗത്തിനു മേലുള്ള ഗ്രാമസഭയുടെ അധികാരം നഷ്ടപ്പെടുമെന്നും നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 150 (3), (4), (5) എന്നിവ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ആ ഭാഗത്തിന്റെ പരിധിവരെ ഗ്രാമസഭ പിരിച്ചുവിടപ്പെടുന്നു. ആ ഭാഗത്തെ, ഗ്രാമീണ മേഖലയായി കണക്കാക്കുന്നത് നിർത്തുന്നതിന്റെ ഫലമായി ഗ്രാമസഭയുടെ വലുപ്പം കുറയുന്നു. [ഖണ്ഡിക 27][268-G-H; 269-A]

1.4 വിവിധ സ്ഥാപനങ്ങൾ, പ്രാദേശിക അതോറിറ്റികൾ എന്നിവയുടെ സംയോജനത്തിനും, മുനിസിപ്പൽ കാര്യങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനും, മെച്ചപ്പെട്ട ഭരണനിർവഹണത്തിനായുള്ള കേന്ദ്രീകകരണത്തിനും, വിവിധ അധികാരികളും പൊതുജനങ്ങളും അഭിമുഖീകരിക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ

മറികടക്കുന്നതിനും വേണ്ടി ഡെൽഹി മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷന്റെ ഭരണനിർവഹണത്തിനായി ഒരു ഏകീകൃത ബോഡി രൂപീകരിക്കുന്നതിനും വേണ്ടിയാണ് 1957 ലെ നിയമം പ്രധാനമായും നടപ്പിലാക്കിയത്. ഇതിലെ വകുപ്പ് 2 (52) 'ഗ്രാമീണ മേഖലകളെ' നിർവചിക്കുന്നു. ഒരു കോർപ്പറേഷൻ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് തൊട്ടുമുമ്പ്, ഡെൽഹി ജില്ലാ ബോർഡിന്റെ പ്രാദേശിക പരിധിയിൽ വന്നിരുന്ന ഡെൽഹിയുടെ പ്രദേശം ഗ്രാമീണ പ്രദേശമായി കണക്കാക്കപ്പെടുന്നു, എന്നാൽ വകുപ്പ് 507 പ്രകാരമുള്ള വിജ്ഞാപനം പ്രകാരം നഗരവത്കരിക്കപ്പെട്ടതായി പ്രഖ്യാപിക്കുകയും 'ഗ്രാമീണ പ്രദേശങ്ങൾ' എന്ന പദത്തിന് കീഴിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ള അത്തരം പ്രദേശം അതിൽ ഉൾപ്പെടില്ല. വകുപ്പ് 2 (61) 'നഗര പ്രദേശങ്ങൾ' എന്നതിനു നൽകിയിട്ടുള്ള നിർവച പ്രകാരം 'ഗ്രാമീണ പ്രദേശങ്ങൾ' എന്നതിൽ ഉൾ പ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലാത്ത ഡെൽഹിയിലെ എല്ലാ പ്രദേശങ്ങളും 'നഗരപ്രദേശങ്ങൾ' ആണ്. [ഖണ്ഡിക 29, 30][270-C-E]

1.5 ഗ്രാമീണ മേഖലകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരു പ്രത്യേക വ്യവസ്ഥയായ വകുപ്പ് 507 (എ) പ്രകാരം അധികാരം പ്രയോഗിച്ചുകൊണ്ട് ബന്ധപ്പെട്ട അതോറിറ്റി ഒരു വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ, അത് ബാധകമായ പ്രദേശങ്ങളെ ഗ്രാമീണ മേഖലയുടെ പരിധിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് അവസാനിപ്പിക്കും, അതിനുശേഷം വിജ്ഞാപനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ അവ നഗരപ്രദേശങ്ങളുടെ ഭാഗമായി മാറുകയും ചെയ്യും. 507-ാം വകുപ്പിലെ ഉപവകുപ്പ് (ബി), (സി) എന്നിവ, 1957 ലെ നിയമത്തിന്റെ വ്യാപ്തിയിലും പരിധിയിലും വരുന്ന അത്തരം പ്രദേശങ്ങൾക്ക് നികുതി ചുമത്തുകയോ ഇളവ് നൽകുകയോ ചെയ്യുന്നതിന്റെ സ്വഭാവം കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നു. അതേ സമയം, ഈ നിയമം (1957 ലെ നിയമം) തൽക്കാലം പ്രാബല്യത്തിലുള്ള ഏതെങ്കിലും നിയമത്തെ അവഗണിക്കാൻ അധികാരപ്പെടുത്തുന്നതായി വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നില്ലെന്നും, അതിനാൽ 1954 ലെ നിയമത്തിന്റെ വ്യാപ്തിയും പരിധിയും 1957 ലെ നിയമത്തിൻറെ വ്യവസ്ഥകൾ പ്രകാരം ഒരു തരത്തിലും അവഗണിക്കേണ്ടതില്ലെന്നും 502-ാം വകുപ്പ് പറയുന്നു. [ഖണ്ഡിക 31, 32][270-E-H]

1.6 1957-ലെ ഡൽഹി വികസന നിയമപ്രകാരം, ഗ്രാമമായാലും നഗരമായാലും ഭൂമിയുടെ സ്വഭാവത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഒരിടത്തും വേർതിരിവ് കാണിക്കുന്നില്ല. അംഗീകരിക്കപ്പെട്ട പദ്ധതി പ്രകാരമുള്ള ഡെൽഹിയുടെ വികസനവും അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കാര്യങ്ങളും ലക്ഷ്യമിട്ടാണ് 1957 ലെ ഡി.ഡി.എ നിയമം നടപ്പാക്കുന്നത്. 'വികസനം' എന്നതിന് ഡിഡിഎ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2 (ഇ) പ്രകാരമുള്ള നിർവചനം കണക്കിലെടുത്താൽ, വകുപ്പ് 12 പ്രകാരം ഒരു വികസന മേഖലയായി പ്രഖ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന പ്രദേശത്തെ, ഔദ്യോഗിക ഗസറ്റിലെ പ്രസിദ്ധീകരണത്തിനു ശേഷം നിയമത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യത്തിനായി ഒരു വികസന മേഖലയായി കണക്കാക്കുമെന്ന് ഇത് വ്യക്തമായി അറിയിക്കുന്നു. അത് ഭൂമിയുടെ തീർപ്പാക്കൽ സംബന്ധിച്ച ഒരു സമ്പൂർ കോഡാണ്. വകുപ്പ് 2 (l)-ൽ 'ഭൂമി' എന്ന പ്രയോഗം വന്നിട്ടുള്ളത് 1894 ലെ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ

നിയമത്തെ പരാമർശിച്ചാണ്. നിയമത്തിന്റെ വകുപ്പ് 7 പ്രകാരം വിജ്ഞാപനം ചെയ്ത അംഗീകൃത മാസ്റ്റർ പ്ലാനും സോണൽ ഡെവലപ്മെന്റ് പ്ലാനും അനുസരിച്ചുള്ള ഡെൽഹിയുടെ വികസനത്തിനും അനുബന്ധ കാര്യങ്ങൾക്കും മാത്രമുള്ളതാണ് ഡിഡിഎ നിയമം. 1954 ലെ നിയമത്തിലെയും 1957 ലെ നിയമത്തിലെയും വ്യവസ്ഥകളിൽ ഉൾപ്പെടുന്ന വിവിധ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി ഗ്രാമീണ പ്രദേശം അല്ലെങ്കിൽ നഗരപ്രദേശം എന്നിങ്ങനെ തരംതിരിച്ചിട്ടുള്ളത് ഇതിന് പ്രസക്തമല്ല. [ഖണ്ഡിക 33, 35] [271A-C; 272-F-G]

1.7 1954-ലെ നിയമത്തിലെയും 1957-ലെ നിയമത്തിലെയും വ്യവസ്ഥകൾ സമന്വയിപ്പിച്ച ശേഷം, 1957-ലെ നിയമത്തിലെ 507(എ) പ്രകാരം അധികാരം വിനിയോഗിച്ച് ഒരു വിജ്ഞാപനം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ, അത് ബാധകമായ പ്രദേശത്തിന് 1954-ലെ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾ ബാധകമല്ല. അതിന്റെ തുടർച്ചയായി, 1954-ലെ നിയമപ്രകാരം തീർപ്പുകൽപ്പിക്കാത്ത നടപടികൾ നിയമപരമല്ലാതാവുകയും അതിന്റെ നിയമപരമായ പ്രാധാന്യം നഷ്ടപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. [ഖണ്ഡിക 36] [272-G-H]

1.8 1989-ൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത വിൽപ്പന രേഖയിലൂടെ എം-ൽ (രേഖയിലെ ഭൂമിധർ) നിന്ന് എതിർ കക്ഷികൾ ഭൂമി വാങ്ങുകയും തുടർന്ന് രേഖകളിൽ അവർക്ക് അനുകൂലമായ മാറ്റം (മ്യൂട്ടേഷൻ) വരുത്തുകയും ചെയ്തു. പിന്നീട്, 1990-ൽ പ്രസ്തുത വസ്തുവിന്റെ കൈവശാവകാശം ഏറ്റെടുക്കുന്നതിനായി ഒരു സിവിൽ കേസ് ഫയൽ ചെയ്യാൻ അവർ നിർബന്ധിതരായി. ഏതാനും ഘട്ടങ്ങളിലെ വ്യവഹാരങ്ങൾക്ക് ശേഷം, ഫിനാൻഷ്യൽ കമ്മീഷണർ മ്യൂട്ടേഷന്റെ ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കി, വിഷയം പിന്നീട് ദില്ലി ഹൈക്കോടതിയുടെ ഡിവിഷൻ ബെഞ്ചിലേക്ക് പോയി, വകുപ്പ് 507 (എ) പ്രകാരം വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിച്ച് ഗ്രാമീണ പ്രദേശം നഗരവത്കരിക്കപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞാൽ, 1954 ലെ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകളാൽ ആ പ്രദേശം നിയന്ത്രിക്കപ്പെടുന്നില്ലെന്ന് ഡിവിഷൻ ബെഞ്ച് വിധിച്ചു [ഖണ്ഡിക 40, 41] [273-G-H; 274-A-B]

1.9 ഹൈക്കോടതി ഡിവിഷൻ ബെഞ്ചിന്റെ വിധി ശരിവച്ചതിനു ശേഷവും, കൈവശാവകാശം ഏറ്റെടുക്കുന്നതിനായി മുന്നോട്ടുപോകാൻ എതിർകക്ഷികൾക്ക് പുതിയൊരു അവസരം ലഭിക്കുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്. രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത വിൽപ്പന കരാർ എം (ഭൂമിധർ) എതിർകക്ഷികൾക്ക് അനുകൂലമായി നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, അവർക്ക് ഇപ്പോഴും കൈവശാവകാശം കിട്ടിയിട്ടില്ല. പ്രതികൂല കൈവശത്തിലൂടെ തങ്ങൾ പ്രസ്തുത ഭൂമിയുടെ കൈവശം അനുഭവിക്കുകയാണ് എന്നതാണ് അപ്പീൽവാദികൾ ഉന്നയിക്കുന്ന വാദം. അതേസമയം, എം (ഭൂമിധർ) എതിർ കക്ഷികൾക്ക് അനുകൂലമായി നടപ്പാക്കിയ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത വിൽപ്പന രേഖ ഒരിക്കലും ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടില്ലെന്നും അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഒരു നടപടിയും കോടതികളിൽ തീർപ്പുകൽപ്പിക്കപ്പെടാതെ കിടക്കുന്നില്ലെന്നും ഈ കോടതി ശ്രദ്ധിക്കുന്നു. [ഖണ്ഡിക 42][274-B-D]

1.10 പ്രസ്തുത ഭൂമിയുടെ കൈവശം നേടുന്നതിനായി എതിർകക്ഷികളുടെ ആവശ്യപ്രകാരം ഫയൽ ചെയ്ത സിവിൽ കേസ് കഴിഞ്ഞ 32 വർഷമായി തീർപ്പുകൽപ്പിക്കാതെ കിടക്കുന്നുവെന്നും നിവൃത്തിയിലേക്കുള്ള യാത്ര ഇതുവരെ ആരംഭിച്ചിട്ടില്ലായെന്നും പറയുന്നത്, തർക്കരഹിതമായ പട്ടയമുള്ള ഒരു വ്യക്തിയോട് കാണിക്കുന്ന കടുത്ത അനീതിയാണ്. ഉടമയ്ക്ക് ഇപ്പോഴും സ്വത്ത് ആസ്വദിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. നൽകിയിരിക്കുന്ന വസ്തുതകളും സാഹചര്യങ്ങളും അനുസരിച്ച്, കക്ഷികൾക്ക് പൂർണ്ണമായ നീതി നൽകുന്നതിനായി നിശ്ചിത കാലയളവിനുള്ളിൽ എല്ലാ തടസ്സങ്ങളിൽ നിന്നും മുക്തമായ ഭൂമിയുടെ ഭൗതിക കൈവശാവകാശം എതിർകക്ഷികൾക്ക് കൈമാറാൻ അനുച്ഛേദം 142 പ്രകാരമുള്ള അധികാരം പ്രയോഗിച്ചുകൊണ്ട് അപ്പീൽവാദികളോട് നിർദ്ദേശിക്കുന്നു.

(ഖണ്ഡിക 43, 44)[274-D-G]

ഓം പ്രകാശ് അഗർവാൾ ആൻഡ് അദേർസ് v. ബതാര ബെഹ്റ ആൻഡ് അദേർസ് (1999) 3 എസ്സിസി 231 : [1999] 1 എസ്സിആർ 969 – ബാധകമല്ല.

ഉമൈദ് സിംഗ് v. ഗവൺമെന്റ് ഓഫ് എൻസിടി ഓഫ് ഡെൽഹി ആൻഡ് അദേർസ് 1997 എസ്.സി.സി ഓൺലൈൻ ഡെൽ 842 – അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടില്ല.

ശ്രീമതി ഇന്ദു ഖൊറാന v. ഗ്രാമസഭ 2010 എസ്സിസി ഓൺലൈൻ ഡെൽ 1334 – അംഗീകരിച്ചു.

കേസ് ലോ റഫറൻസ്

[1999] 1 എസ്സിആർ 969- ഖണ്ഡിക 38- ബാധകമല്ല

സിവിൽ അപ്പീൽ അധികാരിത: 2017 ലെ സിവിൽ അപ്പീൽ നമ്പർ 3828.

2008 ലെ എൽപിഎ നമ്പർ 591 ൽ ന്യൂഡെൽഹിയിലെ ഡെൽഹി ഹൈക്കോടതിയുടെ 22.11.2012 ലെ വിധിയിൽ നിന്നും ഉത്തരവിൽ നിന്നും.

രാകേഷ് ദ്വിവേദി, സിദ്ധാർത്ഥ് ഗുപ്ത, കുശാൽ സർക്കാർ, ആർ.സി.കൗശിക് എന്നിവർ അപ്പീൽ വാദികൾക്കായി ഹാജരായി.

വികാസ് സിംഗ്, അൻമോൽ ചന്ദൻ, എം.എസ്.ദീപിക കാലിയ, റിഷി കുമാർ സിംഗ് ഗൗതം, ചന്ദ്ര പ്രതാപ്, ആദിത്യ കൗൾ, അരവിന്ദ് റാണ, വൈഷ്ണവി, ബങ്കി ബിഹാരി, ഗുർമീത് സിംഗ് മക്കർ എന്നിവർ എതിർകക്ഷികൾക്കായി ഹാജരായി

കോടതിയുടെ വിധിന്യായം പ്രസ്താവിച്ചത്

ജസ്റ്റിസ് റസ്തോഗി.

1. 1957 ലെ ഡെൽഹി മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷൻ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 507 (എ) പ്രകാരം വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിച്ച് ഒരു ഗ്രാമീണ പ്രദേശത്തെ നഗരവത്കൃത പ്രദേശമായി പ്രഖ്യാപിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ (ഇനി മുതൽ "1957 ലെ നിയമം" എന്ന് പരാമർശിക്കപ്പെടുന്നു), 1954 ലെ ഡെൽഹി ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമത്തിലെ (ഇനി മുതൽ "1954 ലെ നിയമം" എന്ന് പരാമർശിക്കപ്പെടുന്നു) വ്യവസ്ഥകൾ പ്രസ്തുത മേഖലയ്ക്ക് ബാധകമാകുന്നത് അവസാനിപ്പിക്കപ്പെടുമെന്നും അതിന്റെ തുടർച്ചയായി 1954-ലെ നിയമപ്രകാരമുള്ള നടപടികൾ നിലനിൽക്കില്ലെന്നും വ്യക്തമാക്കി 2012 നവംബർ 22 ന് ഡെൽഹി ഹൈക്കോടതി ഡിവിഷൻ ബെഞ്ച് പുറപ്പെടുവിച്ച വിധിക്കും ഉത്തരവിനും എതിരെയാണ് നിലവിലെ അപ്പീൽ. കക്ഷികൾക്ക് തങ്ങളുടെ അവകാശവാദങ്ങൾ/തർക്കങ്ങൾ ഉചിതമായ ഫോറത്തിന് മുമ്പാകെ ഉന്നയിക്കാമെന്നും നിയമപരമായ എല്ലാ വാദങ്ങളും ഉചിതമായ അതോറിറ്റി മുമ്പാകെ തുടർന്നും ഉന്നയിക്കാമെന്നും ഹൈക്കോടതി വ്യക്തമാക്കി.

2. രേഖകളിൽ നിന്ന് വ്യക്തമാകുന്ന വസ്തുതകൾ ഇപ്രകാരമാണ്: ഡെൽഹിയിലെ സമെപൂർ ഗ്രാമത്തിൽ ഖസ്ര നമ്പർ 6/19/2 എം ആയ 4 ബിഘ 18 ബിശ്വാസ് ഭൂമിയുടെ ഭൂമിധർ ആയിരുന്ന മാമൻ സിംഗ് 1970 മാർച്ച് 9 ലെ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത വിൽപ്പന രേഖ പ്രകാരം പ്രസ്തുത ഭൂമി ഭായ് റാം എന്നയാൾക്ക് വിറ്റു. 1989 മെയ് 4 ന് രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത വിൽപ്പന രേഖ പ്രകാരം എതിർകക്ഷികളായ നരേൻ സിംഗും സോം ദത്തും യഥാക്രമം 2 ബിഘ 18 ബിശ്വാസ്, 2 ബിഘ എന്നീ അളവുകളിൽ മാമൻ സിംഗിൽ നിന്ന് ഭൂമി വാങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. പിന്നീട്, 1954 ലെ നിയമപ്രകാരം അവർ രേഖകളിൽ മാറ്റം വരുത്തുന്നതിന് (മ്യൂട്ടേഷന്) അപേക്ഷിക്കുകയും 1989 മെയ് 31 ന് അവരുടെ പേരുകളിലേക്ക് ഭൂമി മാറ്റുകയും ചെയ്തു.

3. മാമൻ സിംഗ് എതിർകക്ഷികൾക്ക് അനുകൂലമായി 1989 മെയ് 4 ലെ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത വിൽപ്പന രേഖ നടപ്പാക്കുന്നതിനും 1989 മെയ് 31 ന് അവരുടെ പേരുകളിലെക്ക് ഭൂവസ്തുക്കൾ മാറ്റുന്നതിനും മുമ്പ്, അപ്പീൽവാദികൾ ഈ ഭൂമിയുടെ കൈവശാവകാശം നേടിയതായി അവർ വാദിച്ചു. പ്രതികൂല കൈവശാവകാശം അവകാശപ്പെടുന്ന അപ്പീൽവാദികൾ 1954 ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 64 പ്രകാരം അപ്പീൽ സമർപ്പിച്ചുകൊണ്ട് , എതിർകക്ഷികൾക്ക് അനുകൂലമായ 1989 മെയ് 31 ലെ മ്യൂട്ടേഷൻ ഉത്തരവിനെ പിന്നീട് ചോദ്യം ചെയ്തു. എതിർകക്ഷികൾക്ക് അനുകൂലമായി പാസ്സാക്കിയ മ്യൂട്ടേഷൻ ഉത്തരവ്, ചില ഘട്ട വ്യവഹാരങ്ങൾക്ക് ശേഷം, 1995 ഫെബ്രുവരി 10 ലെ ഉത്തരവിലൂടെ ഫിനാൻഷ്യൽ കമ്മീഷണർ റദ്ദാക്കുകയും കൈമാറ്റം 1954 ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 33 ന് വിരുദ്ധമാണെന്ന് പറയുകയും തർക്കത്തിലുള്ള ഭൂമി ഗ്രാമസഭയിൽ നിക്ഷിപ്തമാക്കാൻ ഉത്തരവിടുകയും ചെയ്തു.

4. "തർക്കത്തിലുള്ള ഭൂമി ഗ്രാമസഭയിൽ നിക്ഷിപ്തമാക്കണം" എന്ന് നിർദേശിച്ച 1995 ഫെബ്രുവരി 10-ലെ ഫിനാൻഷ്യൽ കമ്മീഷണറുടെ ഉത്തരവിനെ അപ്പീൽവാദികൾ ഒരിക്കലും ചോദ്യം

ചെയ്തിട്ടില്ലായെന്ന് ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതുണ്ട്. അതേസമയം എതിർകക്ഷികൾ 1995 ഫെബ്രുവരി 10 ലെ ഉത്തരവിനെ ചോദ്യം ചെയ്ത് 1995 ലെ റിട്ട് പെറ്റീഷൻ (സിവിൽ) നമ്പർ 670 ഡെൽഹി ഹൈക്കോടതി സിംഗിൾ ജഡ്ജിക്ക് മുമ്പാകെ സമർപ്പിച്ചു. എതിർകക്ഷികളുടെ അഭ്യർത്ഥന പ്രകാരം 2008 ലെ എൽപിഎ നമ്പർ 591 ലെ ചോദ്യത്തിന്റെ വിഷയമായി ഇത് മാറി.

5. 1957 ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 507 (എ) പ്രകാരമുള്ള അധികാരം പ്രയോഗിച്ച് 1982 ഏപ്രിൽ 23 ന് വിജ്ഞാപനം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതായി ഹൈക്കോടതി ഡിവിഷൻ ബെഞ്ച് കണ്ടെത്തി. പരിഗണിക്കപ്പെടുന്ന ഭൂമി അതിലൂടെ നഗരവത്കൃതമായി പ്രഖ്യാപിക്കപ്പെട്ടുവെന്നും അത് 1957-ലെ നിയമത്തിന്റെ പരിധിയിൽ വരുന്നതായി മാറിയെന്നും, അത് തുടർന്ന് ഗ്രാമീണ മേഖല അല്ലാത്തതിനാൽ 1954-ലെ നിയമത്തിന് കീഴിലുള്ള എല്ലാ നടപടികളും നിലനിൽക്കാത്തതായി മാറിയെന്നും വ്യക്തമാക്കിയ ഹൈക്കോടതി, കക്ഷികൾക്ക് അവരുടെ അവകാശവാദങ്ങൾ/ തർക്കങ്ങൾ ഉചിതമായ ഫോറത്തിന് മുമ്പാകെ ഉന്നയിക്കാൻ അനുവാദമുണ്ടെന്നും അറിയിച്ചു. നിയമപരമായ വാദങ്ങൾ ഉന്നയിച്ച് ഉചിതമായ ഫോറത്തിൽ നിന്ന് നിവൃത്തി തേടാനുള്ള അവസരം ഇനിയുമുണ്ടെന്നും ഹൈക്കോടതി വ്യക്തമാക്കി, നിലവിലെ അപ്പീലിൽ ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെടുന്ന 2012 നവംബർ 22 ലെ ആക്ഷേപിത വിധിയിൽ ഖിന്നരായ കക്ഷികൾക്ക് ആ മാർഗം തേടാവുന്നതായിരുന്നു.

6. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ, എതിർകക്ഷികളായ നരേൻ സിംഗ്രം സോം ദത്തും നിർബന്ധിത നിരോധനത്തിനായും 1908-ലെ സിവിൽ കോഡിലെ ഓർഡർ XXXIX ചട്ടം 1, 2 പ്രകാരമുള്ള താൽക്കാലിക വിലക്ക് അനുവദിക്കുന്നതിനായും ഒരു സിവിൽ കേസ് ഫയൽ ചെയ്തിരുന്നു. ഇത് പിന്നീട് എതിർകക്ഷികളുടെ ആവശ്യപ്രകാരം ഈ കോടതിയിൽ ഫയൽ ചെയ്ത പ്രത്യേക അനുമതി ഹർജിയിലേക്ക് എത്തി, 1992 ജനുവരി 23 ലെ ഉത്തരവ് പ്രകാരം അത് തള്ളിക്കളയുകയും നാല് മാസത്തിനുള്ളിൽ ഇക്കാര്യത്തിൽ തീരുമാനമെടുക്കാൻ റവന്യൂ അധികാരികൾക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകുകയും ചെയ്തിരുന്നു. തുടർന്ന്, 1992 സെപ്റ്റംബർ രണ്ടാം തീയതിയിലെ ഉത്തരവിലൂടെ കൈവശാവകാശം നിലവിലെ അപ്പീൽവാദികൾക്ക് നൽകാൻ ഈ കോടതി ബന്ധപ്പെട്ട എസ്എച്ച്ഒയോട് നിർദ്ദേശിച്ചു. അത്തരത്തിൽ ഈ കോടതിയുടെ ഉത്തരവിന് അനുസൃതമായി, പരിഗണനാ വിഷയമായ ഭൂമിയുടെ കൈവശം നിലവിൽ അപ്പീൽവാദികൾക്കാണ്.

7. പ്രസ്തുത ഭൂമി അപ്പീൽവാദികൾക്ക് കൈമാറണമെന്ന് നിർദേശിച്ചുകൊണ്ട് 1992 സെപ്റ്റംബർ 2 ന് ഈ കോടതി പാസ്സാക്കിയ ഉത്തരവിനു പുറമെ, 1984 ജനുവരി 18 ന് നിലവിലെ അപ്പീൽവാദികൾക്ക് വകുപ്പ് 81 പ്രകാരം എസ്ഡിഎം നൽകിയ നോട്ടീസും തങ്ങളുടെ വാദത്തെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നുവെന്നതിന് അപ്പീൽവാദികളുടെ മുതിർന്ന അഭിഭാഷകൻ രാകേഷ് ദ്വിവേദി ഊന്നൽ നൽകി. പ്രസ്തുത നോട്ടീസിൽ അപ്പീൽവാദികൾക്ക് കൈവശമുണ്ടെന്ന് സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

8. 1970 മാർച്ച് 9 ന് മാമൻ സിംഗ് ഭായ് റാമിന്റെ പേരിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത വിൽപ്പനപത്രത്തിലൂടെ ഭൂമി വിറ്റതായി അഭിഭാഷകൻ തുടർന്ന് വാദിക്കുന്നു. തുടർന്ന് അതിന്റെ കൈവശം കൈമാറി. പിന്നീടൊരു വിൽപ്പന കരാർ നടപ്പാക്കുന്നതിനോ എതിർകക്ഷികൾക്ക് കൈവശാവകാശം കൈമാറുന്നതിനോ അദ്ദേഹത്തിന് (മാമൻ സിംഗ്) അവകാശമോ പട്ടയമോ വിഹിതമോ ഇല്ലായിരുന്നു. ഇതിനുപുറമെ, അപ്പീൽവാദികൾക്ക് കൈമാറിയ കൈവശാവകാശം ശരിവച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹം വാദിക്കുന്നു.

9. 1954 ലെ നിയമവും 1957 ലെ നിയമവും സമഗ്രമായി വിലയിരുത്തുമ്പോൾ, 1957 ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 507 (എ) പ്രകാരം വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിച്ച് ഭൂമിയെ നഗരവത്കൃതമായി പ്രഖ്യാപിച്ചതിന് ശേഷവും, 1954 ലെ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾ പ്രകാരം കക്ഷികൾക്കുള്ള പരസ്പര അവകാശം ഇല്ലാതാകുന്നില്ലായെന്ന് അഭിഭാഷകൻ തുടർന്ന് വാദിച്ചു. 1957-ലെ നിയമത്തിലെ 507(എ) വകുപ്പ് പ്രകാരമുള്ള നഗരവത്ക്കരണ വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതിലൂടെ 1954-ലെ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾ സ്വമേധയാ ഇല്ലാതാകുമെന്ന് നിർദ്ദേശിക്കുന്ന ഒരു വ്യവസ്ഥയും 1957 ലെ നിയമത്തിൽ ഇല്ലെന്നും അദ്ദേഹം പറയുന്നു. 1957 ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 507 പ്രകാരം ഗ്രാമസഭ മുഴുവൻ ഒരു ഗ്രാമീണ പ്രദേശം അല്ലാതായി മാറുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന പ്രത്യാഘാതങ്ങൾക്കു വേണ്ടി പ്രത്യേകമായി വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നതാണ് 1954 ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 150 (3) എന്നും അദ്ദേഹം പറയുന്നു. ഗ്രാമ സഭ പിരിച്ചുവിട്ടതിന്റെ അനന്തരഫലവും 150 (3) വകുപ്പിലെ ഉപവകുപ്പ് (ഇ)-യും 1954 ലെ ഈ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾ ബാധകമാകുമെന്ന് പ്രത്യേകം പറയുന്നു.

10. 1954 ലെ നിയമം ഭൂപരിഷ്കരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരു പ്രത്യേക നിയമമാണെന്നും വകുപ്പ് 1 (2) പ്രകാരം ഇത് ഡെൽഹി കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശം മുഴുവൻ വ്യാപിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും അഭിഭാഷകൻ പറയുന്നു. 1957-ലെ നിയമത്തിന്റെ പരിധിയിൽ വരുന്ന പ്രദേശത്തെ ഇതിൽനിന്ന് ഒഴിവാക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ല. ഇത് വകുപ്പ് 5 ന്റെ പരിധിയിൽ ഉടമസ്ഥത കൈയാളുന്നവരുടെയും ഭൂമിധറിന്റെയും അവകാശങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നു, അത്തരം അവകാശങ്ങൾ വിവിധ രീതികളിൽ നേടാൻ കഴിയും. മൂന്നാം അധ്യായത്തിന് കീഴിലെ, സെക്ഷൻ സി ഭൂമിയുടെ ഉപയോക്താവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു, സെക്ഷൻ ഡി ഭൂമിധർ ഭൂമി കൈമാറുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു, സെക്ഷൻ ഇ വികേന്ദ്രീകരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു, സെക്ഷൻ എഫ് ഭാഗംവെക്കലുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്. അതിനാൽ, 1954 ലെ നിയമം ഭൂമിധറിന്റെയും മറ്റ് ഉടമസ്ഥത ഉള്ളവരുടെയും അവകാശങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരു പ്രത്യേക കോഡാണെന്ന് അദ്ദേഹം വാദിക്കുന്നു.

11. 1957 ലെ നിയമത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, ഇത് ഡെൽഹി മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷനുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിയമമാണെന്ന് അഭിഭാഷകൻ വാദിച്ചു. 1957-ലെ നിയമ പ്രകാരം നഗരവത്കരിക്കുന്ന വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിച്ച ശേഷം, കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശമായ ഡെൽഹിയിലെ ഭൂമിധറിന്റെ കാലാവധി നിയന്ത്രിക്കുന്നതിന് ഉദ്ദേശിക്കുന്നുവെന്ന് സൂചിപ്പിക്കുന്ന ഒന്നും

തന്നെ ഇതിലില്ല. 1957 ലെ നിയമത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം ഉടമസ്ഥ കാലാവധി നിയന്ത്രിക്കുകയല്ല എന്നതിനാൽ, മറ്റ് നിയമങ്ങൾ തൽക്കാലം അവഗണിക്കരുതെന്ന് വകുപ്പ് 502 പ്രത്യേകം പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ളതായും അദ്ദേഹം പറയുന്നു.

12. 1957 ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 507 (എ) പ്രകാരം നഗരവത്കരണ വിജ്ഞാപനം നടത്തിയ ശേഷവും 1954 ലെ നിയമം ബാധകമാകുമെന്നും ഹൈക്കോടതി ഡിവിഷൻ ബെഞ്ച് പുറപ്പെടുവിച്ച കണ്ടെത്തൽ നിയമപരമായി നിലനിൽക്കില്ലെന്നും ഈ കോടതിയുടെ ഇടപെടൽ ഉണ്ടാകേണ്ടതുണ്ടെന്നും അഭിഭാഷകൻ വാദിക്കുന്നു. ഈ വാദത്തെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നതിനായി *ഓം പ്രകാശ് അഗർവാൾ v. ബട്ടര ബെഹെറ* [1]കേസിലെ ഈ കോടതിയുടെ വിധിയെ അദ്ദേഹം ആശ്രയിക്കുന്നു.

13. *ഉമേദ് സിംഗ് v. ഗവൺമെൻറ് ഓഫ് എൻസിടി ഓഫ് ഡെൽഹി ആൻഡ് അദേർസ്* [2]കേസിൽ ഹൈക്കോടതി ഡിവിഷൻ ബെഞ്ച് നേരത്തെ പ്രകടിപ്പിച്ച കാഴ്ചപ്പാട് നിലവിലെ കേസിൽ ഹൈക്കോടതി ഡിവിഷൻ ബെഞ്ച് ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടില്ലെന്നും അഭിഭാഷകൻ പറയുന്നു. 1957-ലെ നിയമത്തിന്റെയും 1954-ലെ നിയമത്തിന്റെയും സ്കീം ഹൈക്കോടതിയുടെ മുൻ ഡിവിഷൻ ബെഞ്ച് പരിഗണിക്കുകയും 1957 ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 507 (എ) പ്രകാരം വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിക്കുമ്പോൾ, 1954 ലെ നിയമപ്രകാരം കക്ഷികൾക്ക് നിലവിലുള്ള അവകാശങ്ങൾ അവസാനിപ്പിക്കാൻ കഴിയില്ലെന്ന കണ്ടെത്തൽ രേഖപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തതതായി അദ്ദേഹം പറയുന്നു. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ ഹൈക്കോടതിയുടെ വിധിയിൽ ഈ കോടതി ഇടപെടേണ്ടതുണ്ടെന്ന് അദ്ദേഹം വാദിക്കുന്നു.

14. എന്നാൽ, 1989 മെയ് 4 ന് രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത വിൽപ്പന രേഖ പ്രകാരം എതിർകക്ഷികളായ നരേൻ സിംഗും സോം ദത്തും യഥാക്രമം 2 ബിഘ 18 ബിശ്വാസ്, 2 ബിഘ എന്നീ അളവുകളിൽ ഭൂമിധർ മാമൻ സിംഗിൽ നിന്ന് ഭൂമി വാങ്ങിയതായി എതിർകക്ഷികളുടെ മുതിർന്ന അഭിഭാഷകൻ വികാസ് സിംഗ് കോടതിയെ അറിയിച്ചു. പരിഗണിക്കുന്ന ഭൂവസ്തുവിന്റെ അവകാശം, ഉടമസ്ഥത, വിഹിതം എന്നിവ എതിർകക്ഷികൾക്ക് അനുകൂലമായി നിക്ഷിപ്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. അപ്പീൽവാദികൾ ആരോപിക്കുന്നതു പോലെ തുടർന്ന് വന്ന വിൽപ്പന ഉടമ്പടിയിൽ ഖിന്നനായ വ്യക്തി എന്ന നിലയിൽ, 1989 മെയ് 4 ലെ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത വിൽപ്പന ഉടമ്പടിയെ ഭായ് റാം ഒരിക്കലും ചോദ്യം ചെയ്തിട്ടില്ല. അപ്പീൽവാദികൾ അവകാശപ്പെടുന്ന പ്രതികൂല കൈവശാവകാശം പോലും ദുർബലമായ ഒന്നാണ്, അത് നിയമപരമായി നിലനിർത്താനാകുന്നതല്ല. ഇക്കാര്യത്തിൽ, അവരുടെ ആവശ്യപ്രകാരം ഫയൽ ചെയ്ത സിവിൽ കേസ് പ്രായോഗികമായി ഒരു തുടക്കമല്ല, കാരണം

1 1999(3) SCC 231
2 1997 SCC Online Del 842

നിലവിലെ അപ്പീൽ തീർപ്പുകൽപ്പിക്കാത്തതിനാൽ അപ്പീൽവാദികൾക്ക് പരിഗണനാ വിഷയമായ സ്വത്തിന്മേൽ അവകാശമോ ഉടമസ്ഥതയോ താൽപ്പര്യവിഹിതമോ ഇല്ല.

15. 1954 ലെ നിയമത്തിന്റെയും 1957 ലെ നിയമത്തിന്റെയും പദ്ധതികൾ സംയോജിപ്പിച്ച് പരിഗണിച്ചാൽ, രണ്ടും വ്യത്യസ്ത പ്രവർത്തന മേഖകൾ ഉള്ളതാണെന്ന് കാണാമെന്നും വകുപ്പ് 507 (എ) പ്രകാരം ഭൂമി നഗരവത്കരിക്കപ്പെട്ടതായി പ്രഖ്യാപിക്കുന്ന വിജ്ഞാപനം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ, പിന്നീട് ആ ഭൂമി ഗ്രാമീണ ഭൂമി അല്ലാതാകുന്നതിനാൽ 1954 ലെ നിയമപ്രകാരം തീർപ്പുകൽപ്പിക്കപ്പെടാത്ത മൂട്ടേഷൻ നടപടികൾ നിർത്തലാക്കപ്പെടുമെന്നും അദ്ദേഹം വാദിക്കുന്നു. നിലവിലെ കേസിൽ പ്രസ്തുത പ്രഖ്യാപനം വന്നിട്ടുള്ളതാണ്. അതിനാൽ, 1957 ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 507 (എ) പ്രകാരമുള്ള വിജ്ഞാപനം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതിനുശേഷം എല്ലാ മൂട്ടേഷൻ നടപടികളും നിലച്ചുവെന്ന കണ്ടെത്തൽ നൽകിയതിൽ ഹൈക്കോടതി ഡിവിഷൻ ബെഞ്ച് ഒരു പിശകും വരുത്തിയിട്ടില്ലെന്നും അദ്ദേഹം പറയുന്നു

16. ഇത് ഡൽഹി ഹൈക്കോടതിയുടെ സുസ്ഥിരമായ വീക്ഷണമാണെന്നും നിലവിലെ ആക്ഷേപിത വിധിക്കു മുമ്പ് തന്നെ ഇതേ ചോദ്യവും 1957 ലെ നിയമത്തിലെ 507 (എ) വകുപ്പ് പ്രകാരം വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതിന്റെ ഫലവും പരിഗണിക്കാൻ *ശ്രീമതി ഇന്ദു ഖൊറാന v. ഗ്രാമസഭ ആൻഡ് അദേർസ്*[3] കേസിൽ ഹൈക്കോടതിക്ക് അവസരം ലഭിച്ചിരുന്നുവെന്നും അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാട്ടി. 1954 ലെ നിയമവും 1957 ലെ നിയമവും പരിശോധിച്ച ശേഷം 2010 മാർച്ച് 26 നാണ് പ്രസ്തുത കേസിൽ വിധി പറഞ്ഞത്. 1957-ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 507 (എ) പ്രകാരം വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിച്ച് ഗ്രാമീണ മേഖലയെ നഗരവൽക്കരിച്ചതായി പ്രഖ്യാപിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ, 1954-ലെ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾ ബാധകമാകില്ലെന്നാണ് ആ കേസിലും വിധിച്ചത്.

17. ഹൈക്കോടതി ഡിവിഷൻ ബെഞ്ച് രണ്ട് വ്യത്യസ്ത ബെഞ്ചുകൾ ഈ വിഷയം പരിശോധിച്ച ശേഷം, പിന്നീടുള്ള വിധിന്യായങ്ങളിൽ ഇത് സ്ഥിരമായി പിന്തുടരുന്നുണ്ടെന്നും. 1954-ലെ നിയമത്തിന്റെയും 1957-ലെ നിയമത്തിന്റെയും വ്യാഖ്യാനം തികച്ചും വികലവും സുസ്ഥിരവുമല്ലെന്ന നിഗമനത്തിൽ ഈ കോടതി എത്തിച്ചേരുന്നില്ലെങ്കിൽ, സാധാരണഗതിയിൽ ഈ കോടതിക്ക് ആക്ഷേപിത വിധിയിൽ ഇടപെടാൻ കഴിയില്ലെന്നും അഭിഭാഷകൻ പറയുന്നു.

18. നിലവിലെ എതിർകക്ഷികളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, 1989 മെയ് 4 ലെ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത വിൽപ്പന രേഖയ്ക്ക് അനുസൃതമായി, അവർക്ക് പ്രസ്തുത ഭൂമിയിൽ അവകാശം, ഉടമസ്ഥത, വിഹിതം എന്നിവ ലഭ്യമാകുകയും 1989 മെയ് 31 ന് അവരുടെ പേര് രേഖകളിൽ ചേർക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്ന് അഭിഭാഷകൻ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു; എന്നാൽ എതിർകക്ഷികളുടെ ആവശ്യപ്രകാരം കേസ് ഫയൽ ചെയ്യപ്പെട്ടുവെങ്കിലും നിലവിലെ അപ്പീൽവാദികളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം പ്രസ്

3 2010 SCC Online DEL 1334

ഇത ഭൂമി കൈവശം വയ്ക്കാൻ നിയമപരമായ യാതൊരു അവകാശവുമില്ലെന്ന് അദ്ദേഹം പറയുന്നു. നീതിയുടെ താൽപ്പര്യപ്രകാരം വ്യവഹാരങ്ങളുടെ ബാഹുല്യം ഒഴിവാക്കിക്കൊണ്ട് എതിർ കക്ഷികൾക്ക് അനുകൂലമായി കൈവശാവകാശം പുനഃസ്ഥാപിക്കുന്നത് ഈ കോടതി പരിഗണിക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹം അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു.

19. കക്ഷികളുടെ അഭിഭാഷകരുടെ വാദങ്ങൾ ഈ കോടതി കേട്ടിട്ടുണ്ട്, അവരുടെ സഹായത്തോടെ രേഖയിൽ ലഭ്യമായ വിവരങ്ങൾ പരിശോധിച്ചു.

20. രേഖയിൽ വന്ന വസ്തുതാപരമായ വിവരങ്ങൾ കക്ഷികൾക്കിടയിൽ തർക്കവിഷയമല്ല. 1957-ലെ നിയമപ്രകാരം വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതിലൂടെ ഗ്രാമീണ പ്രദേശം നഗരവത്കരിക്കപ്പെട്ടു കഴിഞ്ഞാൽ, തുടർന്ന് 1954-ലെ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്ക് എന്ത് പ്രാബല്യമുണ്ടാകും എന്നതാണ് പരിഗണനയ്ക്കായി ഉന്നയിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള നിയമ ചോദ്യം.

21. പരിഗണനയ്ക്കായി ഉന്നയിക്കപ്പെട്ട ചോദ്യത്തിന് പരിഹാരം കണ്ടെത്തുന്നതിന് നിയമങ്ങളിലെ പ്രസക്തമായ വ്യവസ്ഥകളെക്കുറിച്ച് ഗഗന വീക്ഷണം നടത്തേണ്ടതുണ്ടെന്ന് ഈ കോടതി കരുതുന്നു

22. കർഷക ഉടമകൾക്ക് ഇടനിലക്കാരില്ലാത്ത ഒരു ഏകീകൃത സംവിധാനം സൃഷ്ടിക്കുക, ഡെൽഹിയിൽ പ്രാബല്യത്തിലുള്ള വാടക നിയമങ്ങളുടെ ഏകീകരണം, അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മറ്റ് കാര്യങ്ങൾക്ക് വ്യവസ്ഥകൾ ഏർപ്പെടുത്തുക എന്നീ ലക്ഷ്യങ്ങളോടെയാണ് 1954-ലെ നിയമം നടപ്പാക്കിയത്.

23. 1954 ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 1(2) ഡെൽഹിയുടെ മുഴുവൻ കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശത്തിനും ബാധകമാണ്, എന്നാൽ 1954 ലെ നിയമത്തിന്റെ വകുപ്പ് 1 (2) (എ) പ്രകാരം വിജ്ഞാപനം ചെയ്ത പ്രദേശങ്ങൾക്ക് ഇത് ബാധകമല്ല, അതായത് 1956 നവംബർ ആദ്യ ദിവസത്തിന് മുമ്പ് പ്രദേശം ഒരു മുനിസിപ്പാലിറ്റിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുകയോ പ്രസക്തമായ നിയമങ്ങൾ പ്രകാരം വിജ്ഞാപനം ചെയ്യുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ള പ്രദേശങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ല.

24. 1954-ലെ നിയമത്തിന്റെ ഫലവും പരിധിയും മനസ്സിലാക്കുന്നതിനുമുമ്പ് നിയമത്തിലെ പ്രസക്തമായ വ്യവസ്ഥകൾ ശ്രദ്ധിക്കുന്നത് ഉചിതമായിരിക്കാം:

> "1. (1) ഈ നിയമത്തെ 1954 ലെ ദില്ലി ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമം എന്ന് വിളിക്കാം.
>
> (2) ഇത് കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശമായ ഡെൽഹിയിലേക്ക് മുഴുവൻ വ്യാപിക്കുന്നു, പക്ഷേ ഇനിപ്പറയുന്നവയ്ക്ക് ബാധകമല്ല-

(എ) 1956 നവംബർ ആദ്യ ദിനത്തിന് മുമ്പ് ഒരു മുനിസിപ്പാലിറ്റിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള പ്രദേശം, അല്ലെങ്കിൽ 1911-ലെ പഞ്ചാബ് മുനിസിപ്പൽ ആക്ടിലെ വ്യവസ്ഥകൾ പ്രകാരം വിജ്ഞാപനം ചെയ്തിട്ടുള്ള പ്രദേശം, അല്ലെങ്കിൽ 1924-ലെ കന്റോൺമെന്റ് നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾ പ്രകാരമുള്ള ഒരു കന്റോൺമെന്റ്,

3. നിർവചനങ്ങൾ. - ഈ നിയമത്തിൽ, സാന്ദർഭികമായി മറ്റൊരു വിധത്തിൽ അല്ലാത്തപക്ഷം-

"(1) മുതൽ (4) വരെ .....

(5) "ഡെൽഹി ടൗൺ" എന്നാൽ ഡെൽഹി മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷന്റെ സ്ഥാപനത്തിന്റെ തൊട്ടു മുമ്പ് ഡെൽഹി മുനിസിപ്പാലിറ്റി, സിവിൽ സ്റ്റേഷൻ നോട്ടിഫൈഡ് ഏരിയ, പടിഞ്ഞാറൻ ദില്ലി മുനിസിപ്പാലിറ്റി, ഫോർട്ട് നോട്ടിഫൈഡ് ഏരിയ എന്നിവയുടെ പരിധിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരുന്ന പ്രദേശങ്ങൾ എന്നാണ് അർത്ഥം;

(6) മുതൽ (12) വരെ .....

(13) 23, 24 വകുപ്പുകളിൽ ഒഴികെ "ഭൂമി" എന്നാൽ കൃഷി, ഹോർട്ടികൾച്ചർ അല്ലെങ്കിൽ മത്സ്യകൃഷി, കോഴി വളർത്തൽ എന്നിവയുൾപ്പെടെയുള്ള മൃഗസംരക്ഷണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആവശ്യങ്ങൾക്കായി കൈവശം വച്ചിരിക്കുന്നതോ ഉപയോഗിക്കുന്നതോ ആയ ഭൂമി എന്നാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്, ഇനിപ്പറയുന്നവയും ഉൾപ്പെടുന്നു-

(a) അതിനോട് ചേർന്ന കെട്ടിടങ്ങൾ ,

(b) ഗ്രാമങ്ങളിലെ അബാദികൾ ,

(c) തോട്ടങ്ങൾ,

(d) ഗ്രാമത്തിലെ മേച്ചിൽപ്പുറങ്ങൾക്കായുള്ള ഭൂമി അല്ലെങ്കിൽ വെള്ളത്താൽ മൂടപ്പെട്ട ഭൂമി, സിംഘാരകളും മറ്റ് ഉൽപ്പന്നങ്ങളും വളർത്തുന്ന ഭൂമി അല്ലെങ്കിൽ ഒരു നദിയുടെ അടിത്തട്ടിലുള്ളതും പതിവായോ വല്ലപ്പോഴുമോ കൃഷി ചെയ്യാൻ ഉപയോഗിക്കുന്നതുമായ ഭൂമി.

<u>എന്നാൽ ഇനിപ്പറയുന്നത് ഉൾപ്പെടുന്നില്ല</u>

ചീഫ് കമ്മീഷണർക്ക് ഔദ്യോഗിക ഗസറ്റിലെ വിജ്ഞാപനത്തിലൂടെ ഏറ്റെടുക്കുന്നതായി പ്രഖ്യാപിക്കാവുന്നതും കെട്ടിടങ്ങൾ

സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതുമായ, ഡൽഹി പട്ടണത്തോട് ചേർന്നുള്ള പ്രദേശങ്ങളിലെ ഭൂമി ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നില്ല;

150. (1) & (2)....

3. 1957 ലെ ഡെൽഹി മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷൻ നിയമത്തിൽ നിർവചിച്ചിരിക്കുന്ന പ്രകാരം ആ നിയമത്തിലെ 507–ാം വകുപ്പ് പ്രകാരമുള്ള ഒരു വിജ്ഞാപനത്തിലൂടെ, ഒരു ഗ്രാമസഭ പ്രദേശത്തെ മുഴുവൻ ഗ്രാമപ്രദേശമായി കണക്കാക്കുന്നത് നിർത്തുകയാണെങ്കിൽ,

ആ പ്രദേശത്തിനായി രൂപീകരിച്ച ഗ്രാമ സഭ അതോടെ പിരിച്ചു വിടപ്പെടും. അത്തരം പിരിച്ചുവിടലിൽ–

(a) അത്തരം പിരിച്ചുവിടുന്നതിന് തൊട്ടുമുമ്പ് ഗ്രാമസഭയിൽ നിക്ഷിപ്തമായിരുന്ന, ഗ്രാമസഭ ഏരിയ ഫണ്ടിലെ പണം ഉൾപ്പടെയുള്ള ജംഗമവും സ്ഥാവരവുമായ എല്ലാ സ്വത്തുക്കളും, ഏതു തരത്തിലും സ്വഭാവത്തിലുമുള്ള വിഹിതവും, ഗ്രാമസഭ കൈയാളിയതോ ആസ്വദിച്ചതോ കൈവശം വച്ചിരിന്നതോ ആയ എല്ലാ അവകാശങ്ങളും കേന്ദ്ര സർക്കാരിൽ നിക്ഷിപ്തമായിരിക്കും;

(b) അത്തരം പിരിച്ചുവിടലിനു മുമ്പ് ഗ്രാമസഭ നിർവഹിക്കേണ്ടിയിരുന്ന എല്ലാ കടമകളും ചുമതലകളും ബാധ്യതകളും, ഏതൊരു കാര്യവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടും ഗ്രാമസഭ ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുള്ള എല്ലാ കരാറുകളും അല്ലെങ്കിൽ ഗ്രാമസഭയോ ഗ്രാമസഭയ്ക്ക് വേണ്ടിയോ നിർവഹിച്ച എല്ലാ വിഷയങ്ങളും കാര്യങ്ങളും കേന്ദ്ര സർ ക്കാരോ കേന്ദ്ര സർക്കാരിന് വേണ്ടിയോ ചെയ്തതായി കണക്കാക്കേണ്ടതാണ്;

(c) പിരിച്ചു വിടുന്നതിന് തൊട്ടുമുമ്പ് ഗ്രാമസഭയ്ക്ക് നൽകേണ്ടിയിരുന്ന എല്ലാ നിരക്കുകളും നികുതികളും ഫീസുകളും വാടകയും മറ്റ് ചാർജ്ജുകളും കേന്ദ്ര സർക്കാരിന് നൽകേണ്ടതായി കണക്കാക്കും;

(d)ഗ്രാമസഭക്കായി സ്ഥാപിതമായതോ അതിനെതിരായി സ്ഥാപിതമായതോ ആയ എല്ലാ കേസുകളും പ്രോസിക്യൂഷനുകളും മറ്റ് നിയമനടപടികളും ഇന്ത്യൻ യൂണിയൻ തുടരുകയോ സ്ഥാപിക്കുകയോ ഇന്ത്യൻ യൂണിയന് എതിരായി തുടരുകയോ ചെയ്യാം;

(e)ഈ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾ, ഖണ്ഡം (എ) പ്രകാരം കേന്ദ്രസർക്കാരിൽ നിക്ഷിപ്തമല്ലാത്ത ഭൂമിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ബാധകമായിരിക്കും. അതിൽ ഗ്രാമസഭയെയും ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തിനെയും കുറിച്ചുള്ള പരാമർശങ്ങൾ കേന്ദ്ര സർ ക്കാരിനെ കുറിച്ചുള്ള പരാമർശങ്ങളായി കണക്കാക്കേണ്ടതാണ്;

(f) വകുപ്പ് 1ലെ ഉപവകുപ്പ് (2) ലെ ഖണ്ഡം (ബി)–യിൽ എന്തെല്ലാം അടങ്ങിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, 84, 85, 86 എ, 87 വകുപ്പുകളിലെ വ്യവസ്ഥകളും വ്യക്തികളെ ഒഴിപ്പിക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഈ നിയമത്തിലെ മറ്റേതെങ്കിലും വ്യവസ്ഥകളും ഖണ്ഡം (എ) പ്രകാരം കേന്ദ്ര സർക്കാരിൽ നിക്ഷിപ്തമായ ഭൂമിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ബാധകമാണ്.അതിൽ ഗ്രാമസഭയെയും ഗ്രാമ പഞ്ചായത്തിനെയും കുറിച്ചുള്ള പരാമർശങ്ങൾ കേന്ദ്ര സർക്കാരിനെ കുറിച്ചുള്ള പരാമർശങ്ങളായി കണക്കാക്കേണ്ടതാണ്;

(4) മേൽപ്പറഞ്ഞതുപോലെ ഒരു ഗ്രാമസഭ പ്രദേശത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗത്തെ മാത്രം ഗ്രാമപ്രദേശമായി കണക്കാക്കുന്നത് നിർത്തുകയാണെങ്കിൽ, ആ പ്രദേശത്തിനായി രൂപീകരിച്ച ഗ്രാമസഭയുടെ അധികാരപരിധി ആ ഭാഗവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഇല്ലാതാകും. അത്തരം ഇല്ലാതാകലുമായി ബന്ധപ്പെട്ട്, ഉപവകുപ്പ് (3)ലെ (എ) മുതൽ (എഫ്) വരെയുള്ള വ്യവസ്ഥകൾ, ആ ഭാഗത്തിനായി മാത്രം രൂപീകരിക്കപ്പെട്ട ഗ്രാമസഭ പിരിച്ചുവിടപ്പെട്ട എന്ന തരത്തിൽ ആ ഭാഗത്തിന് ബാധകമാകും, ചീഫ് കമ്മീഷണർക്ക് ആവശ്യമെന്ന് തോന്നുന്ന ആകസ്മികവും തുടർന്നുള്ളതുമായ ഉത്തരവുകൾക്ക് വിധേയമായിട്ടാകും ഇത്.

(5) മേൽപ്പറഞ്ഞതുപോലെ ഒരു മേഖലയെ ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് നിർത്തുകയും അതിന്റെ ഫലമായി ഒരു ഗ്രാമസഭാ പ്രദേശത്തിന്റെ വലുപ്പം കുറയുകയും ചെയ്താൽ, ശേഷിക്കുന്ന ഗ്രാമസഭാ പ്രദേശത്തിന് ഒരു പ്രത്യേക ഗ്രാമസഭയ്ക്ക് വേണ്ടത്ര വലുപ്പം ഇല്ലെന്ന അഭിപ്രായം ചീഫ് കമ്മീഷണർക്ക് ഉണ്ടെങ്കിൽ, ഔദ്യോഗിക ഗസറ്റിലെ വിജ്ഞാപനത്തിലൂടെ, അത്തരം ഗ്രാമസഭാ പ്രദേശം വിജ്ഞാപനത്തിൽ വ്യക്തമാക്കിയ തീയതി മുതൽ ഒരു പ്രത്യേക ഗ്രാമസഭാ പ്രദേശം അല്ലാതായി മാറുമെന്നും അവിടെ രൂപീകരിച്ച ഗ്രാമസഭ ഇല്ലാതാകുമെന്നും പ്രഖ്യാപിക്കാം. പ്രസ്തുത പ്രദേശം അടുത്തുള്ള ഒന്നോ അതിലധികമോ ഗ്രാമസഭാ പ്രദേശങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തണമെന്നും 1954 ലെ ഡെൽഹി പഞ്ചായത്ത് രാജ് നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 3 ലെ വ്യവസ്ഥകൾ (1955 ലെ ഡെൽഹി നിയമം 3) ആ പരിധിവരെ ബാധകമായിരിക്കുമെന്നും നിർദ്ദേശിക്കാം."

25. പരാമർശിച്ച പ്രസക്തമായ വ്യവസ്ഥകളുടെ സംയോജിത വായന വ്യക്തമായി സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, 1956 നവംബർ ആദ്യ ദിവസമോ അതിനുമുമ്പോ ഒരു മുനിസിപ്പാലിറ്റിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്താവുന്ന പ്രദേശങ്ങൾ 1954 ലെ ഡെൽഹി ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമത്തിന്റെ പരിധിയിൽ വരുന്നില്ല എന്നാണ്. വകുപ്പ് 3(13) നൽകുന്ന നിർവചന പ്രകാരം, 23, 24 വകുപ്പുകളിൽ ഒഴികെ "ഭൂമി" എന്നാൽ കൃഷി, ഹോർട്ടികൾച്ചർ അല്ലെങ്കിൽ മത്സ്യകൃഷി, കോഴി വളർത്തൽ ഉൾപ്പടെയുള്ള മൃഗപരിപാലനം എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ആവശ്യങ്ങൾക്കായി കൈവശം വച്ചിരിക്കുന്നതോ ഉപയോഗിക്കുന്നതോ ആയ ഭൂമിയും അതിന്റെ ഭാഗമായ മറ്റ് വിഭാഗങ്ങളും ഉൾപ്പെടുന്നു;

അതേസമയം, ഡെൽഹി പട്ടണത്തോട് ചേർന്നുള്ള ബെൽറ്റുകളിലോ പ്രദേശങ്ങളിലോ കെട്ടിടങ്ങൾ കൈവശം വച്ചിരിക്കുന്ന ഭൂമി ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നില്ല.

26. നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 3(5) പ്രകാരം 'ഡെൽഹി ടൗൺ' എന്നതിനെ നിർവചിച്ചിട്ടുണ്ട്, ഡെൽഹി മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷൻ സ്ഥാപിതമാകുന്നതിന് തൊട്ടുമുമ്പ് ഡെൽഹി മുനിസിപ്പാലിറ്റിയുടെ പരിധിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള പ്രദേശങ്ങളെ ഇത് വ്യക്തമായി സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഡെൽഹി മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷൻ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് മുമ്പുള്ള ഡെൽഹി പട്ടണത്തോട് ചേർന്ന് സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന, കെട്ടിടങ്ങൾ നിലകൊള്ളുന്ന ഭൂമി പൂർണ്ണമായും ഒഴിവാക്കപ്പെടുന്നു, 1954 ലെ നിയമത്തിലെ രണ്ടാം അധ്യായം പ്രകാരം കക്ഷികളുടെ അവകാശങ്ങൾ തീരുമാനിക്കാനാകുന്ന ഭൂമിയായി ഇതിനെ കാണാനാകില്ല.

27. ഒരു ഗ്രാമസഭാ പ്രദേശത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ 1957 ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 507 പ്രകാരമുള്ള വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിച്ച് അതിനെ ഗ്രാമീണ മേഖലയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് നിർത്തിയാൽ ഗ്രാമസഭ പിരിച്ചുവിടപ്പെടുമെന്നും, ആ പ്രദേശത്തിലെ ഒരു ഭാഗത്തെ മാത്രം മേൽപ്പറഞ്ഞ നടപടികളിലൂടെ ഗ്രാമീണമേഖലയല്ലാതാക്കി മാറ്റിയാൽ ആ ഭാഗത്തിനു മേലുള്ള ഗ്രാമസഭയുടെ അധികാരം നഷ്ടപ്പെടുമെന്നും നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 150 (3), (4), (5) എന്നിവ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ആ ഭാഗത്തിന്റെ പരിധിവരെ ഗ്രാമസഭ പിരിച്ചുവിടപ്പെടുന്നു. ആ ഭാഗത്തെ, ഗ്രാമീണ മേഖലയായി കണക്കാക്കുന്നത് നിർത്തുന്നതിന്റെ ഫലമായി ഗ്രാമസഭയുടെ വലുപ്പം കുറയുന്നു.

28. നിലവിലെ കേസിന്റെ ആവശ്യത്തിനായി 1957-ലെ നിയമത്തിലെ പ്രസക്തമായ വ്യവസ്ഥകൾ പരിശോധിക്കാം:

> "2 (52) "ഗ്രാമീണ പ്രദേശങ്ങൾ" എന്നാൽ ഒരു കോർപ്പറേഷൻ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് തൊട്ടുമുമ്പ് ,1883 ലെ പഞ്ചാബ് ജില്ലാ ബോർഡ് നിയമ(1883 ലെ പഞ്ചാബ് ആക്ട് 20) പ്രകാരം സ്ഥാപിതമായ ഡെൽഹി ജില്ലാ ബോർഡിന്റെ പ്രാദേശിക പരിധിക്കുള്ളിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന ഡെൽഹിയുടെ പ്രദേശങ്ങൾ എന്നാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്. എന്നാൽ വകുപ്പ് 507 പ്രകാരമുള്ള വിജ്ഞാപന പ്രകാരം നഗരവത്കരിക്കപ്പെട്ടതായി പ്രഖ്യാപിക്കുകയും 'ഗ്രാമീണ പ്രദേശങ്ങൾ' എന്ന പദത്തിന് കീഴിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ള അത്തരം പ്രദേശം അതിൽ ഉൾപ്പെടില്ല.
>
> 2(61) "നഗരപ്രദേശങ്ങൾ" എന്നാൽ ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളല്ലാത്ത ഡെൽഹിയിലെ പ്രദേശങ്ങൾ എന്നാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്;
>
> 502. അവഗണിക്കപ്പെടാൻ പാടില്ലാത്ത മറ്റ് നിയമങ്ങൾ - ഈ നിയമത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നതൊഴികെ, ഈ നിയമത്തിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന ഒന്നും ഒരു

കോർപ്പറേഷനോ ഏതെങ്കിലും മുനിസിപ്പൽ അതോറിറ്റിയോ ഏതെങ്കിലും മുനിസിപ്പൽ ഓഫീസറോ അല്ലെങ്കിൽ മറ്റേതെങ്കിലും മുനിസിപ്പൽ ജീവനക്കാരോ തൽക്കാലം പ്രാബല്യത്തിലുള്ള ഏതെങ്കിലും നിയമത്തെ അവഗണിക്കുന്നതിന് അംഗീകാരം നൽകുന്നതായി കണക്കാക്കാൻ പാടില്ല.

507. ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച് പ്രത്യേക വ്യവസ്ഥകൾ:– ഈ നിയമത്തിലെ മേൽപ്പറഞ്ഞ വ്യവസ്ഥകളിൽ എന്തെല്ലാം അടങ്ങിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും,

(a) സർക്കാരിന്റെ മുൻകൂർ അനുമതിയോടെ ഒരു കോർപ്പറേഷന്, ഔദ്യോഗിക ഗസറ്റിലെ വിജ്ഞാപനത്തിലൂടെ, ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളുടെ ഏതെങ്കിലും ഭാഗത്തെ ഗ്രാമപ്രദേശമായി കണക്കാക്കുന്നത് അവസാനിപ്പിക്കുമെന്ന് പ്രഖ്യാപിക്കാം, അത്തരം വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതോടെ ആ ഭാഗം നഗരപ്രദേശങ്ങളുടെ ഭാഗമാകും;

(b) സർക്കാരിന്റെ മുൻകൂർ അനുമതിയോടെ ഒരു കോർപ്പറേഷന് ഔദ്യോഗിക ഗസറ്റിലെ വിജ്ഞാപനത്തിലൂടെ,

(i) ഉചിതമായി കരുതുന്നുവെങ്കിൽ, ഈ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകളിൽ നിന്ന് ഏതെങ്കിലും ഗ്രാമീണ മേഖലകളെയോ അതിന്റെ ഏതെങ്കിലും ഭാഗത്തെയോ ഒഴിവാക്കാവുന്നതാണ്.

(ii) ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിലോ അതിന്റെ ഏതെങ്കിലും ഭാഗത്തിലോ അത്തരം നികുതികൾ, നിരക്കുകൾ, ഫീസ്, മറ്റ് ചാർജ്ജുകൾ എന്നിവ നഗരപ്രദേശങ്ങളിൽ ഈടാക്കുന്നതിനേക്കാൾ കുറഞ്ഞ നിരക്കിൽ ഈടാക്കുകയോ അത്തരം പ്രദേശങ്ങളെയോ ഭാഗത്തെയോ അത്തരം നികുതി, നിരക്ക്, ഫീസ് അല്ലെങ്കിൽ മറ്റ് ചാർജ്ജുകളിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കുകയോ ചെയ്യാവുന്നതാണ്.

(c) ഒരു കോർപ്പറേഷൻ താഴെപ്പറയുന്ന സാഹചര്യങ്ങളിൽ ഒരു ഗ്രാമസഭയ്ക്ക് പണം നൽ കണം–

(i) പ്രൊഫഷൻ, വ്യാപാരം, കൂലി, തൊഴിലുകൾ എന്നിവക്കുമേലുള്ള നികുതി ഒരു ഗ്രാമസഭാ പ്രദേശത്ത് ചുമത്തുമ്പോൾ, അത്തരം നികുതിയിൽ നിന്നുള്ള വരുമാനത്തിന് തുല്യമായ തുക,

(ii) കാലാകാലങ്ങളിൽ ഒരു കോർപ്പറേഷൻ നിർണ്ണയിക്കുന്നതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ആ പ്രദേശത്തെ ഭൂമിയുടെയും കെട്ടിടങ്ങളുടെയും വസ്തു നികുതിയിൽ നിന്നു ലഭിക്കുന്ന വരുമാനത്തിന്റെ അത്തരം വിഹിതത്തിന്

തുല്യമായ തുക, സമാഹരണത്തിനുള്ള ചെലവ് അത്തരം വരുമാനങ്ങളിൽ നിന്ന് കുറച്ച ശേഷം.

29. വിവിധ സ്ഥാപനങ്ങൾ, പ്രാദേശിക അതോറിറ്റികൾ എന്നിവയുടെ സംയോജനത്തിനും മുനിസിപ്പൽ കാര്യങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിനും മെച്ചപ്പെട്ട ഭരണനിർവഹണത്തിനായുള്ള കേന്ദ്രീകകരണത്തിനും വിവിധ അധികാരികളും പൊതുജനങ്ങളും അഭിമുഖീകരിക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ മറികടക്കുന്നതിനും വേണ്ടി ഡെൽഹി മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷന്റെ ഭരണനിർവഹണത്തിനായി ഒരു ഏകീകൃത ബോഡി രൂപീകരിക്കുന്നതിനായാണ് 1957 ലെ നിയമം പ്രധാനമായും നടപ്പിലാക്കിയത്.

30. ഇതിലെ വകുപ്പ് 2 (52) 'ഗ്രാമീണ മേഖലകളെ' നിർവചിക്കുന്നു. ഒരു കോർപ്പറേഷൻ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് തൊട്ടുമുമ്പ്, ഡെൽഹി ജില്ലാ ബോർഡിന്റെ പ്രാദേശിക പരിധിയിൽ വന്നിരുന്ന ഡെൽഹിയുടെ പ്രദേശം ഗ്രാമീണ പ്രദേശമായി കണക്കാക്കപ്പെടുന്നു, എന്നാൽ വകുപ്പ് 507 പ്രകാരമുള്ള വിജ്ഞാപനം പ്രകാരം നഗരവത്കരിക്കപ്പെട്ടതായി പ്രഖ്യാപിക്കുകയും 'ഗ്രാമീണ പ്രദേശങ്ങൾ' എന്ന പദത്തിന് കീഴിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ള അത്തരം പ്രദേശം അതിൽ ഉൾപ്പെടില്ല. വകുപ്പ് 2 (61) 'നഗര പ്രദേശങ്ങൾ' എന്നതിനു നൽകിയിട്ടുള്ള നിർദേശ പ്രകാരം 'ഗ്രാമീണ പ്രദേശങ്ങൾ' എന്നിവയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ലാത്ത ഡെൽഹിയിലെ എല്ലാ പ്രദേശങ്ങളും 'നഗരപ്രദേശങ്ങൾ' ആണ്.

31. ഇത് കൂടുതൽ ലളിതമാക്കാൻ, ഗ്രാമീണ മേഖലകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരു പ്രത്യേക വ്യവസ്ഥയായ വകുപ്പ് 507 (എ) പ്രകാരം അധികാരം പ്രയോഗിച്ചുകൊണ്ട് ബന്ധപ്പെട്ട അതോറിറ്റി ഒരു വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ, അത് ബാധകമായ പ്രദേശങ്ങൾ ഗ്രാമീണ മേഖലയുടെ പരിധിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നത് അവസാനിപ്പിക്കും, അതിനുശേഷം വിജ്ഞാപനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ അവ നഗരപ്രദേശങ്ങളുടെ ഭാഗമായി മാറുകയും ചെയ്യും. 507–ാം വകുപ്പിലെ ഉപവകുപ്പ് (ബി), (സി) എന്നിവ 1957 ലെ നിയമത്തിന്റെ വ്യാപ്തിയിലും പരിധിയിലും വരുന്ന അത്തരം പ്രദേശങ്ങൾക്ക് നികുതി ചുമത്തുകയോ ഇളവ് നൽകുകയോ ചെയ്യുന്നതിന്റെ സ്വഭാവം കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നു.

32. അതേ സമയം, അപ്പീൽവാദികളുടെ അഭിഭാഷകൻ കൂടുതൽ ഊന്നൽ നൽകിയിട്ടുള്ള വകുപ്പ് 502 പ്രകാരം, ഈ നിയമം (1957 ലെ നിയമം) തൽക്കാലം പ്രാബല്യത്തിലുള്ള ഏതെങ്കിലും നിയമത്തെ അവഗണിക്കാൻ അധികാരപ്പെടുത്തുന്നില്ലെന്ന് മാത്രമാണ് വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നത്, അതിനാൽ 1954 ലെ നിയമത്തിന്റെ വ്യാപ്തിയും പരിധിയും 1957 ലെ നിയമത്തിന്റെ വ്യവസ്ഥകൾ പ്രകാരം ഒരു തരത്തിലും അവഗണിക്കേണ്ടതില്ലെന്നും 502–ാം വകുപ്പ് പറയുന്നു.

33. ഈ ഘട്ടത്തിൽ, 1957-ലെ ഡെൽഹി വികസന നിയമം (ഇനി മുതൽ "ഡിഡിഎ നിയമം" എന്ന് പരാമർശിക്കുന്നു.), പരിശോധിച്ചാൽ ഗ്രാമമായാലും നഗരമായാലും ഭൂമിയുടെ സ്വഭാവത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഒരിടത്തും വേർതിരിവ് കാണിക്കുന്നില്ല. അംഗീകരിക്കപ്പെട്ട പദ്ധതി പ്രകാരമുള്ള ഡെൽഹിയുടെ വികസനവും അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കാര്യങ്ങളും ലക്ഷ്യമിട്ടാണ് 1957-ലെ ഡി.ഡി.എ നിയമം നടപ്പാക്കുന്നത്. 'വികസനം' എന്നതിന് ഡിഡിഎ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 2 (ഇ) പ്രകാരമുള്ള നിർവചനം കണക്കിലെടുത്താൽ, വകുപ്പ് 12 പ്രകാരം ഒരു വികസന മേഖലയായി പ്രഖ്യാപിച്ചിരിക്കുന്ന പ്രദേശത്തെ ഔദ്യോഗിക ഗസറ്റിലെ പ്രസിദ്ധീകരണത്തിനു ശേഷം നിയമത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യത്തിനായി ഒരു വികസന മേഖലയായി കണക്കാക്കുമെന്ന് ഇത് വ്യക്തമായി അറിയിക്കുന്നു. അത് ഭൂമിയുടെ തീർപ്പാക്കൽ സംബന്ധിച്ച ഒരു സമ്പൂർ കോഡാണ്. വകുപ്പ് 2 (l)-ൽ 'ഭൂമി' എന്ന പ്രയോഗം വന്നിട്ടുള്ളത് 1894 ലെ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ നിയമത്തെ പരാമർശിച്ചാണ്.

34. 1957-ലെ നിയമത്തിലെ പ്രസക്തമായ വകുപ്പുകൾ ചുവടെ നൽകിയിരിക്കുന്നു:-

> "2 (ഇ) "വികസന പ്രദേശം" എന്നാൽ വകുപ്പ് 12 ലെ (1) ഉപവകുപ്പ് പ്രകാരം ഒരു വികസന പ്രദേശമായി പ്രഖ്യാപിക്കപ്പെട്ട ഏതെങ്കിലും പ്രദേശം;
>
> 2(l) "ഭൂമി" എന്ന പ്രയോഗത്തിന് 1894-ലെ ഭൂമി ഏറ്റെടുക്കൽ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 3-ൽ നൽകിയിരിക്കുന്ന അർത്ഥം കൽപ്പിക്കപ്പെടണം.
>
> 12. വികസന മേഖലകളുടെ പ്രഖ്യാപനവും ആ പ്രദേശങ്ങളിലെയും മറ്റ് പ്രദേശങ്ങളിലെയും ഭൂമിയുടെ വികസനവും-
>
> (1) ഈ നിയമം പ്രാബല്യത്തിൽ വന്നാലുടൻ, ഔദ്യോഗിക ഗസറ്റിലെ വിജ്ഞാപനത്തിലൂടെ കേന്ദ്ര സർക്കാരിന് ഈ നിയമത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യങ്ങൾക്കായി ഡെൽഹിയിലെ ഏത് പ്രദേശവും ഒരു വികസന പ്രദേശമായി പ്രഖ്യാപിക്കാം:
>
> എന്നിരിക്കെ, അത്തരം പ്രഖ്യാപനം സംബന്ധിച്ച ആലോചന അതോറിറ്റിക്കും ഡെൽഹി മുനിസിപ്പൽ കോർപ്പറേഷനും കേന്ദ്ര സർക്കാർ റഫർ ചെയ്യുകയും റഫറൻസ് ലഭിച്ച തീയതി മുതൽ മുപ്പത് ദിവസത്തിനുള്ളിൽ അല്ലെങ്കിൽ കേന്ദ്ര സർക്കാർ അനുവദിക്കുന്ന കാലയളവിനുള്ളിൽ അവരുടെ അഭിപ്രായം അറിയിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെടുകയും ചെയ്ത ശേഷം അങ്ങനെ വ്യക്തമാക്കിയ അല്ലെങ്കിൽ അനുവദിച്ച കാലയളവ് കാലഹരണപ്പെടുന്നതിന് മുമ്പ് അത്തരം പ്രഖ്യാപനങ്ങളൊന്നും നടത്താൻ പാടില്ല.

(2)ഈ നിയമത്തിൽ മറ്റൊരുതരത്തിൽ വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിട്ടില്ലായെങ്കിൽ, വികസന മേഖലയല്ലാത്ത ഏതെങ്കിലും പ്രദേശത്ത് അതോറിറ്റി ഏതെങ്കിലും ഭൂമിയുടെ വികസനം ഏറ്റെടുക്കുകയോ നടപ്പാക്കുകയോ ചെയ്യരുത്.

(3)ഈ നിയമം പ്രാബല്യത്തിൽ വന്നതിനു ശേഷം ഏതെങ്കിലും വ്യക്തിയോ സ്ഥാപനമോ (സർക്കാരിന്റെ ഒരു വകുപ്പ് ഉൾപ്പടെ) ഇനിപ്പറയുന്നവയ്ക്ക് വിധേയമായല്ലാതെ ഏതെങ്കിലും പ്രദേശത്ത് ഭൂമിയുടെ വികസനം ഏറ്റെടുക്കുകയോ നടപ്പാക്കുകയോ ചെയ്യരുത്–

(i) ആ പ്രദേശം ഒരു വികസന മേഖലയാണെങ്കിൽ, ഈ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്കനുസൃതമായി അത്തരം വികസനത്തിന് അതോറിറ്റിയിൽ നിന്ന് രേഖാമൂലം അനുമതി നേടിയിരിക്കണം;

(ii) ആ പ്രദേശം ഒരു വികസന മേഖലയല്ലാത്ത ഒരു പ്രദേശമാണെങ്കിൽ, അത്തരം വികസനത്തിന് ബന്ധപ്പെട്ട പ്രാദേശിക അതോറിറ്റിയിൽ നിന്നോ അല്ലെങ്കിൽ അതിന്റെ അധികാരമുള്ള അല്ലെങ്കിൽ അധികാരപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള ഏതെങ്കിലും ഉദ്യോഗസ്ഥനിൽ നിന്നോ അതോറിറ്റിയിൽ നിന്നോ രേഖാമൂലം അംഗീകാരം അല്ലെങ്കിൽ അനുമതി നേടിയിരിക്കണം. അത്തരം അതോറിറ്റിയെ നിയന്ത്രിക്കുന്ന നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്ക് അനുസൃതമായി, അല്ലെങ്കിൽ അത്തരം വ്യവസ്ഥകൾ ഉണ്ടാക്കുന്നതുവരെ, ഈ നിയമം ആരംഭിക്കുന്നതിന് തൊട്ടുമുമ്പ് പ്രാബല്യത്തിലുണ്ടായിരുന്ന 1955 ലെ ഡെൽഹി (കെട്ടിട പ്രവർത്തന നിയന്ത്രണം) നിയമത്തിൽ (1955 ലെ 53), വികസനത്തിനായി അനുമതി നൽകുന്നതിനുള്ള വ്യവസ്ഥകൾ പ്രകാരമാണ് അങ്ങിനെ അധികാരപ്പെടുത്തുന്നത്:

ബന്ധപ്പെട്ട തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് [വകുപ്പ് 53 എയിലെ വ്യവസ്ഥകൾക്ക് വിധേയമായി] തങ്ങളുടെ മേഖലയിലെ പ്രയോഗത്തിനായി ആ മാനദണ്ഡങ്ങൾ ഭേദഗതി ചെയ്യാം.

(4) ഏതെങ്കിലും പ്രദേശത്ത് ഏതെങ്കിലും പ്ലാനുകൾ നടപ്പാക്കുന്നത് ആരംഭിച്ച ശേഷം അത്തരം പ്ലാനുകൾക്ക് അനുസൃതമായിട്ടല്ലാതെ ആ പ്രദേശത്ത് ഒരു വികസനവും ഏറ്റെടുക്കുകയോ നടപ്പിലാക്കുകയോ ചെയ്യരുത്.

(5) (ഉപവകുപ്പുകൾ 3), (4) എന്നിവയിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നത് എന്തുതന്നെയായാലും, ഈ നിയമം ആരംഭിക്കുന്നതിന് മുമ്പ് ഏതെങ്കിലും സർക്കാർ വകുപ്പോ ഏതെങ്കിലും പ്രാദേശിക അതോറിറ്റിയോ ആരംഭിച്ച ഏതെങ്കിലും ഭൂമിയുടെ വികസനം ആ ഉപവകുപ്പുകൾ

മുന്നോട്ടുവെക്കുന്ന ആവശ്യകതകൾ പാലിക്കാതെ തന്നെ ആ വകുപ്പിനോ പ്രാദേശിക അതോറിറ്റിക്കോ പൂർത്തിയാക്കാം.

35. ഡി.ഡി.എ നിയമത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, നിയമത്തിന്റെ വകുപ്പ് 7 പ്രകാരം വിജ്ഞാപനം ചെയ്ത അംഗീകൃത മാസ്റ്റർ പ്ലാനും സോണൽ ഡെവലപ്മെന്റ് പ്ലാനും അനുസരിച്ചുള്ള ,ഡെൽഹിയുടെ വികസനത്തിനും അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കാര്യങ്ങൾക്കും വേണ്ടി മാത്രമുള്ളതാണ് ഇത്, ഗ്രാമീണ മേഖലയാണോ നഗര മേഖലയാണോ എന്നതിന് അതിൽ പ്രസക്തിയില്ല. 1954–ലെയും 1957–ലെയും നിയമങ്ങളുടെ ഉദ്ദേശ്യത്തിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമാണ് ഇത്.

36. 1954–ലെ നിയമത്തിലെയും 1957–ലെ നിയമത്തിലെയും വ്യവസ്ഥകൾ സമന്വയിപ്പിച്ച ശേഷം, 1957–ലെ നിയമത്തിലെ 507(എ) പ്രകാരം അധികാരം വിനിയോഗിച്ച് ഒരു വിജ്ഞാപനം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ, 1954–ലെ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾ ബാധകമല്ല. അതിന്റെ തുടർച്ചയായി, 1954–ലെ നിയമപ്രകാരം തീർപ്പുകൽപ്പിക്കാത്ത നടപടികൾ നിയമപരമല്ലാതാവുകയും അതിന്റെ നിയമപരമായ പ്രാധാന്യം നഷ്ടപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു.

37. 2012 നവംബർ 22 ന് ഹൈക്കോടതി ഡിവിഷൻ ബെഞ്ച് പുറപ്പെടുവിച്ച വിധിന്യായത്തിൽ *ശ്രീമതി ഇന്ദു ഖൊറാന* (മേൽ പരാമർശം) കേസിൽ ഹൈക്കോടതി ഡിവിഷൻ ബെഞ്ച് പ്രകടിപ്പിച്ചതും പിന്നീട് ആക്ഷേപിത വിധിയിൽ ഹൈക്കോടതി ഡിവിഷൻ ബെഞ്ച് പിന്തുടർന്നതുമായ കാഴ്ചപ്പാട് ഈ കോടതി അംഗീകരിക്കുന്നു.

38. അപ്പീൽവാദിയുടെ അഭിഭാഷകൻ ആശ്രയിക്കുന്ന *ഓം പ്രകാശ് അഗർവാൾ ആൻഡ് അദേർസ് (*മേൽ പരാമർശം) കേസിലെ ഈ കോടതിയുടെ വിധിയെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം, നിലവിലെ കേസിൽ 1957 ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 507 (എ) പ്രകാരം പ്രസിദ്ധികരിക്കപ്പെട്ടതു പോലെ പ്രസക്തമായ നിയമങ്ങൾക്ക് കീഴിൽ ഭൂമി നഗരവത്കരിക്കപ്പെട്ടതായി പ്രഖ്യാപിക്കുന്ന അത്തരമൊരു വിജ്ഞാപനം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. 1960 ലെ ഒറീസ ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമത്തിന്റെ വ്യാപ്തിയും പരിധിയുമാണ് അതിൽ ചർച്ച ചെയ്യപ്പെട്ടത്. 1960 ലെ ഒറീസ ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾ പ്രകാരം നഗരത്തിന്റെ മാസ്റ്റർ പ്ലാനിന്റെ ഭാഗമായ ഭൂമിയുടെ കാര്യത്തിൽ പരിഷ്കരണ നിയമം എന്തെങ്കിലും വിധത്തിൽ ബാധകമാകുമോ എന്നതായിരുന്നു ചോദ്യം. കാർഷിക ആവശ്യങ്ങൾക്കും അല്ലെങ്കിൽ മറ്റാവശ്യങ്ങൾക്കുമുള്ള ഭൂമികളുടെ കാര്യത്തിൽ പരിഷ്കരണ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾ ഏതു പരിധിവരെ ബാധകമാകുമെന്നതിനെ കുറിച്ചുള്ള നിരീക്ഷണങ്ങളാണ് ഈ കോടതി പ്രസ്തുത കേസിൽ നടത്തിയത്. 1960 ലെ ഒറിസ ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 73 (സി) യുടെ വ്യാപ്തിയിലും പരിധിയിലും നഗരവൽക്കരണത്തിനായി ഒരു വിജ്ഞാപനവും ആ കേസിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടില്ലെന്ന് ഈ കോടതിക്ക് ബോധ്യമുണ്ടായിരുന്നു.

അതിനാൽ പ്രസ്തുത കേസ് നിലവിലെ അപ്പീൽവാദികളെ ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ സഹായിക്കുന്നതാണെന്ന് ഈ കോടതി കരുതുന്നില്ല.

39. ഇനി ആക്ഷേപിത വിധിയിൽ ഡിവിഷൻ ബെഞ്ച് പരിശോധിച്ചിട്ടില്ലാത്ത, ഡെൽഹി ഹൈക്കോടതിയുടെ ഡിവിഷൻ ബെഞ്ചിന്റെ മുൻകാല വിധിയെ പരാമർശിച്ച് സമർപ്പിച്ച വാദം പരിശോധിക്കാം. *ഉമേദ് സിംഗിന്റെ* (മേൽ പരാമർശം) കേസിലെ വിധിയെക്കുറിച്ച് പറയുകയാണെങ്കിൽ, ഉമേദ് സിംഗ് കേസിൽ ഹൈക്കോടതി പ്രകടിപ്പിച്ച കാഴ്ചപ്പാടിനോട് ഈ കോടതി യോജിക്കുന്നില്ല. അതേ സമയം, 1993 സെപ്റ്റംബർ 8 ന് പുറപ്പെടുവിച്ച സംയോജിത വിജ്ഞാപനത്തെ സംബന്ധിച്ചും 1948 ലെ ഏകീകരണ, വിഭജന നിരോധന നിയമത്തിന്റെ പ്രഭാവം എന്തായിരിക്കുമെന്നതിനെ കുറിച്ചുമായിരുന്നു പ്രസ്തുത കേസ് എന്ന് ഈ കോടതി നിരീക്ഷിക്കുന്നു. ആ റഫറൻസിൽ, ഹൈക്കോടതി 1957 ലെ നിയമത്തിന്റെ വ്യാപ്തിയും പരിധിയും പരിശോധിച്ചു.

40. ഉപസംഹരിക്കുന്നതിന് മുമ്പ് ചില കാര്യങ്ങൾ കൂടി നിരീക്ഷിക്കാം 1989 മേയ് 4 ന് രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത വിൽപ്പന രേഖയിലൂടെ മാമൻ സിംഗിൽ (രേഖയിലെ ഭൂമിധർ) നിന്ന് എതിർകക്ഷികൾ ഭൂമി വാങ്ങുകയും തുടർന്ന് 1989 മേയ് 31 ന് രേഖകളിൽ അവർക്ക് അനുകൂലമായ മാറ്റം (മ്യൂട്ടേഷൻ) വരുത്തുകയും ചെയ്തു. പിന്നീട്, 1990-ൽ പ്രസ്തുത വസ്തുവിന്റെ കൈവശാവകാശം ഏറ്റെടുക്കുന്നതിനായി ഒരു സിവിൽ കേസ് ഫയൽ ചെയ്യാൻ അവർ നിർബന്ധിതരായി.

41. രേഖകളിൽ നിന്ന് പിന്നീട് വ്യക്തമാകുന്നതു പ്രകാരം, ഏതാനും ഘട്ടങ്ങളിലെ വ്യവഹാരങ്ങൾക്ക് ശേഷം, ഫിനാൻഷ്യൽ കമ്മീഷണർ 1995 ഫെബ്രുവരി 10 ലെ ഉത്തരവിലൂടെ മ്യൂട്ടേഷൻ ഉത്തരവ് റദ്ദാക്കി, വിഷയം പിന്നീട് ഡെൽഹി ഹൈക്കോടതിയുടെ ഡിവിഷൻ ബെഞ്ചിലേക്ക് പോയി. 1957 ലെ നിയമത്തിലെ വകുപ്പ് 507 (എ) പ്രകാരം വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിച്ച് ഗ്രാമീണ പ്രദേശം നഗരവത്കരിക്കപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞാൽ, 1954 ലെ നിയമത്തിലെ വ്യവസ്ഥകളാൽ ആ പ്രദേശം നിയന്ത്രിക്കപ്പെടുന്നില്ലെന്ന് 2012 നവംബർ 22 ന് ഡിവിഷൻ ബെഞ്ച് വിധിച്ചു

42. ഹൈക്കോടതി ഡിവിഷൻ ബെഞ്ചിന്റെ 2012 നവംബർ 22 ലെ വിധി ശരിവെച്ചാലും, കൈവശാവകാശം ഏറ്റെടുക്കുന്നതിനായി മുന്നോട്ടുപോകാൻ എതിർകക്ഷികൾക്ക് പുതിയൊരു അവസരം ലഭിക്കുകയാണ്, 1989 മേയ് 4 ന് രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത വിൽപ്പന കരാർ മാമൻ സിംഗ് (ഭൂമിധർ) എതിർകക്ഷികൾക്ക് അനുകൂലമായി നടപ്പിലാക്കിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും,അവർക്ക് ഇപ്പോഴും കൈവശാവകാശം കിട്ടിയിട്ടില്ലായെന്നത് ഈ കോടതി ശ്രദ്ധിക്കുന്നു. പ്രതികൂല കൈവശത്തിലൂടെ തങ്ങൾ പ്രസ്തുത ഭൂമിയുടെ കൈവശം അനുഭവിക്കുകയാണ് എന്നതാണ് അപ്പീൽവാദികൾ ഉന്നയിക്കുന്ന വാദം. അതേസമയം, മാമൻ സിംഗ് (ഭൂമിധർ) എതിർകക്ഷികൾക്ക് അനുകൂലമായി നടപ്പാക്കിയ 1989 മേയ് 4 ന് രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത വിൽപ്പന രേഖ ഒരിക്കലും ചോദ്യം ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടില്ലെന്നും

അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഒരു നടപടിയും കോടതികളിൽ തീർപ്പുകൽപ്പിക്കപ്പെടാതെ കിടക്കുന്നില്ലെന്നും ഈ കോടതി ശ്രദ്ധിക്കുന്നു.

43. പ്രസ്തുത ഭൂമിയുടെ കൈവശം നേടുന്നതിനായി എതിർകക്ഷികളുടെ ആവശ്യപ്രകാരം ഫയൽ ചെയ്ത സിവിൽ കേസ് കഴിഞ്ഞ 32 വർഷമായി തീർപ്പുകൽപ്പിക്കാതെ കിടക്കുന്നുവെന്നും നിവൃത്തിയിലേക്കുള്ള യാത്ര ഇതുവരെ ആരംഭിച്ചിട്ടില്ലായെന്നും പറയുന്നത്, തർക്കരഹിതമായ പട്ടയമുള്ള ഒരു വ്യക്തിയോട് കാണിക്കുന്ന കടുത്ത അനീതിയാണെന്ന് ഈ ഘട്ടത്തിൽ ഓർക്കേണ്ടതുണ്ട്.. ഉടമയ്ക്ക് ഇപ്പോഴും സ്വത്ത് ആസ്വദിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. .

44. നൽകിയിരിക്കുന്ന വസ്തുതകളും സാഹചര്യങ്ങളും അനുസരിച്ച്, കക്ഷികൾക്ക് പൂർണ്ണമായ നീതി നൽകുന്നതിനായി , ഈ ഉത്തരവ് പാസാക്കിയ തീയതി മുതൽ രണ്ട് മാസത്തെ കാലയളവിനുള്ളിൽ എല്ലാ തടസ്സങ്ങളിൽ നിന്നും മുക്തമായ ഭൂമിയുടെ ഭൗതിക കൈവശാവകാശം എതിർകക്ഷികൾക്ക് കൈമാറാൻ അനുച്ഛേദം 142 പ്രകാരമുള്ള അധികാരം പ്രയോഗിച്ചുകൊണ്ട് അപ്പീൽവാദികളോട് നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. നിശ്ചിത സമയത്തിനുള്ളിൽ ഉടമസ്ഥാവകാശം കൈമാറുന്നതിൽ അപ്പീൽവാദികൾ പരാജയപ്പെടുകയാണെങ്കിൽ, ബന്ധപ്പെട്ട അധികാരപരിധിയിലുള്ള ജൂഡീഷ്യൽ മജിസ്ട്രേറ്റിന് അപേക്ഷ നൽകാനും പ്രാദേശിക ഭരണകൂടത്തിന്റെ സഹായത്തോടെ ആവശ്യമായ ഉത്തരവുകൾ നേടിയ ശേഷം പ്രസ്തുത ഭൂമിയുടെ കൈവശം ഏറ്റെടുക്കുന്നതുമായി മുന്നോട്ട് പോകാനും എതിർകക്ഷികൾക്ക് സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ട്. 1989 മെയ് 4 ന് മാമൻ സിംഗ് (ഭൂമിധർ) എതിർകക്ഷികളുടെ പേരുകളിൽ നടപ്പാക്കിയ രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത വിൽപ്പന രേഖയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് കൈവശാവകാശം കൈമാറേണ്ടത് എന്ന് പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

45. മേൽപ്പറഞ്ഞ നിബന്ധനകളിൽ തീർപ്പുകൽപ്പിക്കാത്ത സിവിൽ കേസ് തീർപ്പാക്കി.

46 നിലവിലെ അപ്പീലിൽ ഒരു യോഗ്യതയും ഈ കോടതി കാണുന്നില്ല. മേൽപ്പറഞ്ഞ നിരീക്ഷണങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഇത് തള്ളിക്കളയുന്നു. ചെലവ് പരാമർശിക്കുന്നില്ല.

47. തീർപ്പുകൽപ്പിക്കാത്ത അപേക്ഷ(കൾ) ഉണ്ടെങ്കിൽ അവ തീർപ്പായതായി കാണേണ്ടതാണ്.

അപ്പീൽ തള്ളി